

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΕΪΜΑΡΗΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η ΕΚΔΗΜΙΑ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΚΥΖΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ (1900) ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ (1903) ΚΑΙ Η ΜΕΡΙΜΝΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Ἡ γεροντική Μητρόπολις Κυζίκου¹, ἡ ὁποία συμφώνως πρὸς «Τό ἐν χρήσει Συνταγμάτιον τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων» τοῦ 1901² κατεῖχε τὴν τετάρτην –μετὰ τὸν Καισαρεῖας Καππαδοκίας, τὸν Ἐφέσου καὶ τὸν Ἡρακλείας– θέσιν, νυμίοιρῃσε νά διαποιμανθῇ ὑπὸ διαπρεπῶν ἐκκλησιαστικῶν μορφῶν³, ἐν αἷς καὶ ὁ ἀπὸ Σερρῶν Νικόδημος Κωνσταντινίδης, διαποιμάνας τὴν Κυζικηνὴν Χερσόνησον⁴ ἐπὶ τεσ-

¹ Βλ. σχετικῶς Ι. ΜΑΚΡΗ - Κ. ΜΑΚΡΗ, «Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Κυζίκου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων», *Μικρασιατικά Χρονικά* 6 (Ἀθῆναι 1955), σσ. 283-301.

² Τό ἐν χρήσει Συνταγμάτιον τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων μετὰ καταλόγου τῶν Ἐξαρχιῶν, ἱερῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ περιληπτικοῦ Συνταγματίου τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν Θρόνων καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1901, σ. 3.

³ Χαρακτηριστικὰ περίπτωσις τυγχάνει ὁ Κυζίκου Διονύσιος Παλαιολόγος. Βλ. Ι. ΧΑΣΙΩΤΟΥ, *Ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου Διονύσιος Παλαιολόγος καὶ ἡ δράσις του στὴ Δυτικὴ καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν 16^ο αἰῶνα*, Ἰωάννινα 2010. Τυχάνει ἄξιον λόγου τὸ γεγονός ὅτι ἑνδεκα Μητροπολῖται Κυζίκου ἀνῆλθον εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον (Γερμανὸς Α', Νήφων Α', Ματθαῖος Α', Μητροφάνης Β', Κύριλλος Δ', Ἀνθίμος Ε', Μελέτιος Γ', Ἰωακείμ Β', Γρηγόριος Ζ', Κωνσταντῖνος ΣΤ') καὶ εἷς εἰς τὸν Ἀλεξανδρινόν Θρόνον (Ἰάκωβος Β'). Βλ. Β. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Αἱ ἐντὸς τῆς Τουρκίας Μητροπόλεις κατὰ τὸν 20^ο αἰῶνα*, ἐκδ. Κυριακίδου, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 101. Τελευταῖος Μητροπολίτης Κυζίκου διετέλεσεν ὁ διαπρεπὴς Τεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Καλλίνικος Δελικάνης.

⁴ Ἡ Μητρόπολις Κυζίκου ἀπετελεῖτο ἐκ 43 κοινοτήτων, μέ συνολικόν πληθυσμόν κατὰ τὸ 1911 ἀνερχόμενον εἰς 41.331 κατοίκους. Βλ. Μ. ΣΑΡΑΝΤΗ, «Ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς κατὰ τὸ ἔτος 1911 εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξεδιῶχθη διὰ τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης τῇ 1923», *Θρακικά*, σύγγραμμα περιοδικόν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Θρακικοῦ Κέντρου», τ. ΚΓ' (ἐν Ἀθήναις 1955).

σαράκοντα περίπου ἔτη (1861-1900). Γεννηθεὶς εἰς τὸ Σταυροδρόμιον τῆς Πόλεως τὸ 1826, ὁ Νικόδημος συνεδέθη ἐξ ἀρχῆς τῆς ἱερατικῆς του σταδιοδρομίας μετὰ τὴν περίπτυστον ταύτην Ἐπαρχίαν τοῦ Θρόνου, καθὼς ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ τοῦ Κυζίκου Ἰωακείμ Κοκκῶδη, τοῦ μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β⁵, συγγενοῦς ἐκ μητρός, μετὰ παγωγὴν ἀπὸ τὴν Καλλιμασιᾶν τῆς Χίου, καὶ ὑπηρετήσεν ἐπὶ μίαν διετίαν (1848-1850) εἰς τὴν Μητρόπολιν Κυζίκου, πρὶν μεταβῆ διὰ σπουδὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν τὸ 1855.

Ἀλλὰ καὶ ὡς Ἐπίσκοπος Λαμνιάκου⁶, χειροτονηθεὶς τὴν 21^{ην} Σεπτεμβρίου 1858 –μετὰ τὴν ἐπὶ διετίαν παραμονὴν του εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐκεῖσε Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ–, ὁ Νικόδημος θὰ διακοπήσῃ ὡς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως Κυζίκου ἐπὶ διετίαν, καθὼς, ἀμέσως μετὰ τὴν ἄνοδον εἰς τὸν Οἰκουμενικόν Θρόνον τοῦ συγγενοῦς του Ἰωακείμ Β΄, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1860 θὰ ἐκλεγῇ Μητροπολίτης Σερρών⁷, εἰς διαδοχὴν τοῦ Ἰακώβου Παγκώστα, τὸν ὁποῖον καὶ διεδέχθη ἐκ νέου εἰς τὴν Μητρόπολιν Κυζίκου κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος (1861). Κατὰ τὰς πληροφορίας πού παραθέτει ὁ Μ. Μάρκου, ὁ Νικόδημος Κωνσταντινίδης, ἀδελφὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ὁ Ἀμβρόσιος Κωνσταντινίδης⁸, πρῶτος Μητροπολίτης Νικοπόλεως:

⁵ Ὁ κατὰ κόσμον Ἰωάννης Κοκκῶδης (1802-1878), ἐκ Καλλιμασιᾶς τῆς Χίου ὁρμώμενος, τὸ μὲν 1827 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου, τὸ δὲ 1835 Μητροπολίτης Ἰωαννίνων, πανθεὶς τὴν 21^{ην} Αὐγούστου 1838 καὶ ἀποκατασταθεὶς τὴν 7^{ην} Αὐγούστου 1840 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1845 κατεστάθη Μητροπολίτης Κυζίκου. Τὴν 4^{ην} Ὀκτωβρίου 1860 ἀνῆλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικόν Θρόνον, παραιτηθεὶς τὴν 18^{ην} Αὐγούστου 1863, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπαύθη ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Τὴν 23^{ην} Νοεμβρίου 1873 ἐξελέγη διὰ δευτέραν φορὰν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἐκοιμήθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἀγίας Τριάδος Χάλκης τὴν 5^{ην} Αὐγούστου 1878. Βλ. Β. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ Κείμενα*, Θεσσαλονίκη 2004, σσ. 107-154· Δ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Μεταρρύθμιση καὶ ἐκκοσμίκευση. Πρὸς μίαν ἀνασύνθεσιν τῆς ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸν 19^{ον} αἰῶνα*, ἐκδ. Ἀλεξάνδρεια, Ἀθήνα 2003, σσ. 157-225· Ι. ΣΟΚΟΛΟΦ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2011, σσ. 597-609. Περὶ τῆς ἐπικριτικῆς στάσεως τοῦ Νικάνδρου Ζαννουβίου ἔναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἰωακείμ Β΄ βλ. Θ. ΜΕΙΛΑΡΗ (Τριτεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, νῦν Μητροπολίτου Σελευκείας), *Ἐθνικὸς προσδιορισμὸς καὶ αἰτούμενα στὸ Ἑλλαδικὸ Κράτος. Τὰ καθ' ἑαυτὸν Νικάνδρου Ζαννουβίου καὶ ἡ ἐποχὴ του (1828-1888)*, ἐκδ. Ἀντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2012, σσ. 430-431.

⁶ Βλ. Πατριαρχικὸν Ἀρχιεποφύλακion (Π.Α.), *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α΄ 22 (20 Σεπτεμβρίου 1858, Ἰνδ. β΄), σ. 339.

⁷ Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α΄ 22 (Ὀκτώβριος 1860, Ἰνδ. δ΄), σ. 367.

⁸ Ὁ Ἀμβρόσιος Κωνσταντινίδης (1841-1885), γεννηθεὶς εἰς Βαφειχώριον, ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

«ἀναδείχθηκε σέ ἡγετική φυσιολογία τοῦ Πατριαρχείου ἰδίως κατὰ τὴ δεύτερη Πατριαρχία τοῦ Γρηγορίου τοῦ ΣΤ' (1867-1871)⁹ καὶ κατὰ τὴν Πατριαρχία Ἰωακείμ τοῦ Δ' (1884-1886)¹⁰. Κατὰ τὸ διάστημα ἀσθενείας δὲ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Δ' προήδρευε ὁ Κυζίκου Νικόδημος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου. Ὁ δὲ Γεώργιος Παπαδόπουλος τὸν κατηγορεῖ γιὰ ἀνεπιληκρινὴ στάση ἀπέναντι στὸν Πατριάρχη Νεόφυτο τὸν Η'»¹¹, παρὰ τὸ γεγονὸς

τῆς Χάλκης τὸ 1864. Διετέλεσε Διευθυντὴς τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς τῆς Βάρνης. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1868 Ἐπίσκοπος Λαμνάρκου, τὸ δὲ 1871 Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης. Τὸ 1877 ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς Μητροπόλεως Χίου, ἐνῶ τὸ 1881 κατεστάθη πρῶτος Μητροπολίτης τῆς ἐν Ἠπειρῷ νεοσυστάτου Μητροπόλεως Νικοπόλεως. Ἐκοιμήθη τὸ 1885 εὐρισκόμενος εἰς Λευκάδα λόγῳ δυσεντερίας. Βλ. Ε. ΞΥΝΑΔΑ, «Ἡ ἱδρυσις τῆς Μητροπόλεως Νικοπόλεως (1881) καὶ ἡ ἀρχιερατεία τοῦ πρώτου Μητροπολίτη τῆς Ἀμβροσίου Κωνσταντινίδου (1881-1885)», <https://www.academia.edu/42876435/> (ἀνεκτίθη τὴν 12/6/2025).

⁹ Ὁ κατὰ κόσμον Γεώργιος Φουρτουνιάδης (1798-1881) γεννηθεὶς εἰς τὴν κώμην Φαναράκι (Rumelifeneri) τοῦ Βοσπόρου, τὴν 24^{ην} Σεπτεμβρίου 1824 προσελήφθη εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Αὐλὴν ὡς Μέγας Ἀρχιδιάκονος, τὴν δὲ 6^{ην} Ὀκτωβρίου 1825 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καὶ διορίσθη Μέγας Πρωτοσύγκελλος. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1825 Μητροπολίτης Πελαγονίας, τὸ δὲ 1833 Μητροπολίτης Σερρών. Τὴν 27^{ην} Σεπτεμβρίου 1835 ἀνῆλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Ἐλθὼν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὴν βρετανικὴν πολιτικὴν εἰς τὸ θέμα τῶν Ἰονίων νήσων, ὠδηγήθη εἰς παραίτησιν τὴν 20^{ην} Φεβρουαρίου 1840. Τὴν 10^{ην} Φεβρουαρίου 1867 ἐξελέγη διὰ δευτέραν φορὰν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, παραιτηθεὶς τὴν 9^{ην} Ἰουνίου 1871 λόγῳ τοῦ βουλγαρικοῦ ζητήματος. Ἐκοιμήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν 8^{ην} Ἰουνίου 1881. Βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ Κείμενα*, ὁ.π., σσ. 189-217· ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Μεταρρύθμιση καὶ ἐκκοσμίκευση. Πρὸς μίαν ἀνασύνθεσιν τῆς ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸν 19^{οῦ} αἰῶνα*, ὁ.π., σσ. 273-321· ΧΡ. ΧΑΜΧΟΥΓΙΑ, *Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ΣΤ' ὁ Φουρτουνιάδης ἐν μέσῳ ἐθνικῶν καὶ ἐθνοφυλετικῶν ἀνταγωνισμῶν*, [Διδακτορικὴ Διατριβή], Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Θεολογικὴ Σχολή, Τμῆμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας, Θεσσαλονίκη 2006 (DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/eadd/15409>).

¹⁰ Ὁ κατὰ κόσμον Νικόλαος Κρουσουλούδης (1837-1887), ἐκ Καλλιμασιᾶς τῆς Χίου ὁρμώμενος, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1860. Ὑπηρετήσεν ὡς Ὑπογραμματεὺς (1860-1863) καὶ κατόπιν ὡς Ἀρχιγραμματεὺς (1863-1870) τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1870 Μητροπολίτης Λαρίσης, τὸ δὲ 1875 Μητροπολίτης Δέρκων. Τὴν 1^{ην} Ὀκτωβρίου 1884 ἀνῆλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, παραιτηθεὶς τὴν 14^{ην} Νοεμβρίου 1886 διὰ λόγους ὑγείας. Ἐκοιμήθη ἐν Χίῳ τὴν 15^{ην} Φεβρουαρίου 1887. Βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ Κείμενα*, ὁ.π., σσ. 308-340· Δ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Πατριαρχικαὶ σελίδες - Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949*, ἐν ἈθINAIS 1960, σ. 12.

¹¹ Ὁ κατὰ κόσμον Ἰωακείμ Παπακωνσταντίνου (1832-1909), γεννηθεὶς εἰς τὴν κώμην Κιοῦπκιοὶ τῆς Ἐπαρχίας Δράμας (σπεριρνή Πρώτη Σερρών), ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1858. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1867 Ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως (ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Δράμας), τὸ δὲ 1872 Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως. Ὑπῆρξεν ὑποψήφιος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἰς τὸ πρωτόσῳπον τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς τοῦ 1878. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1880 Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως, παραιτηθεὶς τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1886, τὸ δὲ 1887 Μητροπολίτης Πελαγονίας. Τὴν 1^{ην} Αὐγούστου 1891 ἐξελέγη Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Πρὶν ἀκόμῃ τελέσῃ τὸ Μέγα Μήνυμα τῆς ἐκλογῆς του εἰς τὴν Μητρόπολιν Νικοπόλεως ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὴν 27^{ην} Ὀκτωβρίου 1891. Τὴν 26^{ην} Ὀκτωβρίου 1894 ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν ἀπὸ

ὅτι ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος τὸν ἐθεώρει ὡς ἓνα ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἱεραρχῶν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος:

«Υψηλὸς τὸ ἀνάστημα, εὐπρεπέστατος τὸ παράστημα, μέ ὀφθαλμοῦς ζωηροτάτους ἐπιστεφομένους ὑπὸ δασειῶν ὀφρῶν, ἥθος σοβαρὸν καὶ ἐπιβάλλον, “πολιὸς τε κάρη πολιὸς τὸ γένειον” ἵνα κατὰ τὸν ποιητὴν εἴπωμεν, ἀξιοπρεπῆς, μεγαλοπρεπῆς ὡς ὀλίγιστοι τῶν παρ' ἡμῖν ἱεραρχῶν, περιπατεῖ πάντοτε ἐν σοβαρῷ βαδίσματι κρατῶν ἀρχιερατικὸν δικανίκιον μετὰ λαμπρᾶς κεφαλίδος καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο θεραπόντων, διασφῶν δέ ἐν πᾶσι τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀρχαίας Γερωντίας»¹³.

Μετά ἀπὸ τέσσαρας σχεδὸν δεκαετίας εἰς τὸν διακεκριμένον θρόνον τῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου¹⁴, ὁ μουσικοτραφὴς καὶ γλωσσομαθὴς Νικόδημος Κωνσταντινίδης, μέ συνεισφορὰν εἰς τὴν ἐπίλυσιν σημαντικῶν ζητημάτων ποῦ ἀπησχόλησαν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην¹⁵, εὕρισκόμενος ἐν Δαρδανελλίοις¹⁶, θά ἐκδημήσῃ τὴν 11^{ην} Ἰανουαρίου 1900¹⁷.

τὴν ἰωακειμικὴν παράταξιν. Ἐκοιμήθη εἰς τὴν Ἀντιγόνην τῶν Πριγκιπονησίων τὴν 5^{ην} Ἰουλίου 1909 καὶ ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. Βλ. ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ Κείμενα*, ὅ.π., σσ. 366-388· ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Πατριαρχικαὶ σελίδες - Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949*, ὅ.π., σσ. 23-26.

¹² Μ. ΜΑΡΚΟΥ, «Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυζίκου κυρὸς Νικόδημος (1826-1900). (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο)», <https://users.sch.gr/markmarkou/1871.1900/1900/koim/nikodemus.konstantinides.htm> (ἀνεκτίθη τὴν 18/09/2023).

¹³ Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, *Ἡ σύγχρονος ἱεραρχία τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας 1*, Ἀθῆναι 1895, σ. 557.

¹⁴ Βλ. σχετικῶς J. MARQUARDT, *Ἱστορία τῆς Κυζίκου*, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1878. *Αναγραφή τῆς Κυζίκου. Ἱστορικὴ πραγματεία τοῦ 19^{ου} αἰ. γιὰ τὴν Κυζικηνὴ Χερσόνησο*, ἐκδ. Κύκκος, Νέα Ἀρτάκη 2015.

¹⁵ Ὁ Κυζίκου Νικόδημος Κωνσταντινίδης, πνευματικὸν ἀνάστημα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β', ἀνέλαβε Πρόεδρος διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Βουλγαρικοῦ ζητήματος ἐπὶ τῆς β' πατριαρχίας Γρηγορίου ΣΤ', ἐνῶ τὸ 1870 διετέλεσε μέλος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν. Ἐπὶ τῆς β' πατριαρχίας τοῦ Ἰωακείμ Β', ὁ Νικόδημος διορίσθη Πρόεδρος τοῦ τε Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Τὸ 1874 διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Τὸ 1876 ἀνέλαβε καθήκοντα Προέδρου τῆς Ἐφορείας τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐξέδωσε τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγίου Αἱμιλιανοῦ, Ἐπισκόπου Κυζίκου, ἐνῶ τὸ 1877 διορίσθη Πρόεδρος τοῦ Ἱερατικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συλλόγου. Ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Διονυσίου Ε' διορίσθη ἐκ νέου Πρόεδρος τοῦ τε Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Ὑπέστη δὲς δολοφονικὰς ἀποπειράς, κατὰ τὰ ἔτη 1871 καὶ 1884. Βλ. «Νικόδημος Κυζίκου», <http://constantinople.ewh.gr/forms/filePage.aspx?lemmaId=5555> (ἀνεκτίθη τὴν 05/06/2025).

Τό γεγονός τουτο αὐτό καθ' ἑαυτό τυγχάνει ἱστορικόν καί ἀξιωμακτικόν, δεδομένου ὅτι ἔπρεπε νά παρέλθουν ἐξήκοντα καί ἑννέα ἔτη –ἀφ' ἧς, δηλαδή, σιγμῆς ἐτελεύτησεν ὁ τελευταῖος Μητροπολίτης Κυζίκου Ματθαῖος Μεγάλος ἢ Μεγαλιός¹⁸, τόν Ἰούλιον τοῦ 1831–, διά νά ἴδῃ τό πλήρωμα τῆς γεροντικῆς ταύτης Μητροπόλεως τόν Ποιμενάρχην της νά ἐκμετρᾷ τό ζῆν ὡς Μητροπολίτης Κυζίκου. Καί τοῦτο, καθὼς οἱ μὲν διάδοχοι τοῦ Κυζίκου Ματθαίου Μεγάλου ἢ Μεγαλιοῦ, τουτέστιν ὁ Ἀνθίμος¹⁹, ὁ Μελέτιος Πάγκαλος²⁰ καί ὁ Ἰωακείμ Κοκκώδης, ἐτελεύτησαν ὡς Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, ὁ δὲ ἄμεσος προκάτοχος τοῦ Νικοδήμου Κωνσταντινίδου, Κυζίκου Ἰάκωβος Παγκώστας²¹, ἐξεμέτρησε τό ζῆν ὡς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.

Ἡ ἐπὶ συνόδου ἀναγγελία τῆς ἐκδημίας τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου ἐγένετο

¹⁶ Ὁ πληθυσμός τῶν Δαρδανελλίων ἦτο περί τούς 20.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ Ἕλληνορθόδοξοι ἀνῆρχοντο εἰς 8.000 ἄτομα. Βλ. Π. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΥ, *Γεωγραφία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Φυσικὴ σύστασις τῆς χώρας, πολιτικὴ γεωγραφία, φυσικὸς πλοῦτος*, Ἀθήνα 1921, σσ. 208-211. Λεκτέον ὅτι, κατὰ τὴν Σίαν Ἀναγνωστοπούλου, οἱ Ἕλληνορθόδοξοι τῶν Δαρδανελλίων ἦσαν σαφῶς ὀλιγότεροι. Βλ. Σ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Μικρά Ἀσία, 19^{ος} αἰ.-1919. Οἱ Ἕλληνορθόδοξες Κοινότητες*, Ἀθήνα 1997, σ. 150.

¹⁷ Βλ. «Ὁ Κυζίκου Νικόδημος + 1826-1900», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. Κ', 2 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 14 Ἰανουαρίου 1900), σ. 15.

¹⁸ Ὁ Ματθαῖος Μεγάλος ἢ Μεγαλιός (-1831), ἐξ Αἰνίου τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὁρμώμενος, ἐξελέγη τό μὲν 1807 Μητροπολίτης Αἰνίου, τό δὲ 1821 Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ἐνῶ τό 1823 κατεστάθη Μητροπολίτης Κυζίκου. Βλ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ, «Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κυζίκου κυρὸς Ματθαῖος (-1831, Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο)», http://users.sch.gr/markmarkou/1801_1832/1831/koim/mathaios_kyzikou.htm (ἀνεκτίθη τὴν 20/9/2023).

¹⁹ Ὁ εἰρημένος πρωθιεράρχης (1779-1842), ἐκ Νεοχωρίου τῶν Γανοχώρων ὁρμώμενος, ἐξελέγη τό μὲν 1815 Μητροπολίτης Ἀγαθοπόλεως, τό δὲ 1821 Μητροπολίτης Ἀρχαίου, ἐνῶ τό 1831 κατεστάθη Μητροπολίτης Κυζίκου. Τὴν 6^{ην} Μαΐου 1841 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἐκδημίας τὴν 12^{ην} Ἰουνίου 1842. Βλ. ΣΟΚΟΛΟΦ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19^ο αἰῶνα*, ὁ.π., σσ. 556-559.

²⁰ Ὁ Μελέτιος Πάγκαλος (1772-1845), ἐκ τῆς νήσου Κέας τῶν Κυκλάδων ὁρμώμενος, διετέλεσε Μ. Ἀρχιεπίσκοπος καί Μ. Πρωτοσύγκελλος τῶν Πατριαρχείων. Ἐξελέγη τό μὲν 1828 Μητροπολίτης Ἀρχαίου, τό δὲ 1830 Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ἐνῶ τό 1841 κατεστάθη Μητροπολίτης Κυζίκου. Τὴν 18^{ην} Ἀπριλίου 1845 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἐκδημίας τὴν 28^{ην} Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Βλ. ΣΟΚΟΛΟΦ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19^ο αἰῶνα*, ὁ.π., σσ. 587-588.

²¹ Ὁ Ἰάκωβος Νικολάου ἢ Παγκώστας (1803-1865), ἐκ Πάτμου ὁρμώμενος, ἐξελέγη τό μὲν 1832 Μητροπολίτης Κασσανδρείας, τό δὲ 1846 Μητροπολίτης Σεργίων, ἐνῶ τό 1860 κατεστάθη Μητροπολίτης Κυζίκου. Τὴν 24^{ην} Μαΐου 1861 ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἐκδημίας ἐν Πάτμῳ τὴν 30^{ην} Δεκεμβρίου 1865. Βλ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ, «Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου κυρὸς Ἰάκωβος (1803-1865, Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας)», http://users.sch.gr/markmarkou/1833_1870/1865/koim/iakovos_pangostas.htm (ἀνεκτίθη τὴν 18/9/2023).

κατά τήν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 11^{ης} Ἰανουαρίου 1900²², προκαθημένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου Ε'²³, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη τό ἀπό 11^{ης} Ἰανουαρίου 1900 τηλεγράφημα τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου Νικοδήμου²⁴, ὡς καί ἕτερον τῆς Δημογεροντίας Δαρδανελλίων ὑπό τήν αὐτήν ἡμερομηνίαν²⁵, τοῦ συνοδικοῦ σώματος ἀποφασίσαντος τήν εἰς Δαρδανέλλια ἀποστολὴν τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου Β'²⁶ καί τοῦ Ἐπισκόπου πρῶην Μυριοφύτου Κωνσταντίνου²⁷ πρὸς τέλεσιν τῆς κηδείας τοῦ ἀποικομένου Ποιμενάρχου τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου²⁸.

Κατά τήν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 13^{ης} Ἰανουαρίου 1900²⁹, θά ὀρίσθῃ ὅπως διαβιβασθῇ τῷ συνοδικῷ παρεδρῷ, Μητροπολίτῃ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίῳ

²² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (11 Ἰανουαρίου 1900), σ. 6.

²³ Ὁ κατὰ κόσμον Κωνσταντῖνος Βαλιάδης (1833-1914), γεννηθεὶς εἰς τὴν κόμην Βέσσα τῆς νήσου Χίου, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1857. Διετέλεσεν Ἀρχιερατάρχης τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β'. Τὸ 1876 ἐξελέγη Μητροπολίτης Μυτιλήνης καὶ τὸ 1893 μετετέθη εἰς τὴν Γερωντικὴν Μητρόπολιν Ἐφέσου. Τὸ 1897 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, παραιτηθεὶς κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ 1901. Ἐκοιμήθη τὸ 1914. Βλ. ΑΘ. Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Κωνσταντῖνος. Ὁ Ε'. Βαλιάδης», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. Ζ', Ἀθῆναι 1965, 1246· *Οἱ Πατριάρχες τοῦ Γένους. Ἀπὸ τὴν Ἄλωση τῆς Πόλης ἕως σήμερα*, ἐκδ. Ἐκκλησιαστικὴ Βιβλιοθήκη Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Βόλος 1995, σσ. 130-131· ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ Κείμενα*, ὁ.π., σσ. 404-447· ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Πατριαρχικαὶ σελίδες - Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949*, ὁ.π., σσ. 32-44· ΣΟΚΟΛΟΦ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19^ο αἰῶνα*, ὁ.π., σσ. 703-711.

²⁴ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 6 (11 Ἰανουαρίου 1900), σ. 8.

²⁵ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 7 (11 Ἰανουαρίου 1900), σ. 8.

²⁶ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπύκλιν Σταυρίδης (1852-1913), ἐκ Σηλυβρίας ὁρμώμενος, διετέλεσε Μ. Ἀρχιδιάκονος (1887-1888), ἐκλεγείς τὸ 1888 Ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως, ἐνῶ τὸ 1889 ἀνυψώθη εἰς Μητροπολίτην, μετατεθείς τὸ 1900 εἰς τὴν Μητρόπολιν Σηλυβρίας. Βλ. «Διονύσιος Μητροπολίτης Σηλυβρίας», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΛΓ', 15 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 13 Ἀπριλίου 1913), σ. 116.

²⁷ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπύκλιν Βαλλιούλης ἢ Ἀποστόλου ἢ Κωνσταντίνιδης (1862-1912), ἐκ τῆς Ἐπαρχίας τῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν καταγόμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1887), ἐξελέγη τὸ 1895 Ἐπίσκοπος Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, παυθεὶς μὲν τὴν 2^{ην} Δεκεμβρίου 1899, προαχθεὶς δὲ τὸ 1900 εἰς Μητροπολίτην Γάνου καὶ Χώρας, ἐνῶ τὸ 1906 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Πισιδίας. Βλ. «Πισιδίας Κωνσταντίνος», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΔΒ', 4 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 21 Ἰανουαρίου 1912), σ. 30.

²⁸ Βλ. σχετικῶς Κ. Σ. ΜΑΚΡΗ, «Κυζικηνὴ Χερσόνησος. Ἡ παρούσα κατάστασίς της», *Μικρασιατικὰ Χρονικά*, 6 (Ἀθῆναι 1955), σσ. 149-188· Α. ΜΑΛΚΩΤΣΗ, «Περὶ τῆς Χερσονήσου Κυζίκου ἢ Ἀρκτονήσου (Τουρά) Καπουδαγι», *Ξενοφάνης* 1 (1896), σσ. 250-263· Μ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ, «Γεωγραφικὰ ὅρια τῆς Κυζίκου», *Ξενοφάνης* 1 (1896), σσ. 211-217.

²⁹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (13 Ἰανουαρίου 1900), σ. 18.

Β', τηλεγράφημα, δι' οὗ ὁ παραλήπτης Ἱεράρχης προτρέπεται ὅπως παραλάβῃ τὴν ἀρχιερατικὴν καὶ τὴν λοιπὴν εὐρεθησομένην αὐτόθι περιουσίαν τοῦ κεκοιμημένου Ἱεράρχου καὶ συντάξῃ ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐκεῖσε Δημογεροντίας κοινόν κατάλογον, ἐνῶ ἀναλόγου περιεχομένου τηλεγράφημα θὰ σταλῇ καὶ τῷ Ἀρχιερατικῷ Ἐπιτρόπῳ Πανόρμου, δεδομένου ὅτι, κατὰ δῆλωσιν τοῦ Προκαθιμένου τῆς Ὁρθοδοξίας, «ὁ ἀείμνηστος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτι συνήθιζε νὰ διατρίβῃ ἱκανόν μέρος τοῦ ἔτους καὶ ἐν Πανόρμῳ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ».³⁰ Σημειώτεον ὅτι ἡ Δημογεροντία Ἀρτάκης³¹, διὰ τοῦ ἀπὸ 11^{ης} Ἰανουαρίου 1900 σχετικοῦ τηλεγραφήματος³², ἐνημεροῖ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ Ποιμενάρχου τῆς, καθ' ἣ ἐπληροφορήθη ἡ ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου Νικοδήμου³³.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου Β' καταγράφεται εἰς τὰ πρακτικά τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1900³⁴, ὅτε καὶ ὁ ἐπανακάμψας ἐκ Δαρδανελλίων³⁵ εἰρημένος Ἱεράρχης ἀνέφερεν ὅτι, μεταβάς ἐκεῖσε ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου πρῶν Μυριαφύτου Κωνσταντίνου, ἐτέλεσε τὴν κηδεῖαν τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου καὶ εὗρε δύο ἀρχιερατικὰς στολὰς τοῦ ἀποικομένου Ἱεράρχου καὶ ἀσήμεντά τινα ἀντικείμενα ὡς περιουσίαν τοῦ ἐκλιπόντος, μετὰ τῆς πληροφορίας ὅτι εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐκεῖσε Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Νεοφύτου, προβάντος εἰς τινὰ ἄτοπα δι' ἃ ἐξητήθη ἡ ἀντικατάστασις του, ὁ ἀποσταλαῖς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεράρχης δώρισεν ὡς προ-

³⁰ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 1 (13 Ἰανουαρίου 1900), σ. 19.

³¹ Ἡ Δημογεροντία παλαιότερον διοριζόταν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου. Κατόπιν ὅμως πρωτοβουλίας τοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου (1900-1903) συνετάχθη κοινοτικός κανονισμός τὸ 1900, συμφώνως πρὸς τὸν ὅποῖον τὰ μέλη τῆς Δημογεροντίας ἐξελέγοντο ὑπὸ γενικῆς συνελεύσεως ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν τῆς πόλεως καὶ ἐφεξῆς ἀνεδεικνύοντο διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας τῶν κατοίκων. Ἡ θητεία τῶν Δημογερόντων ἦτο τετραετής (τὸ ἥμισυ τῶν μελῶν τῆς Δημογεροντίας ἀνεεσθτο κάθε δύο χρόνια), ἐνῶ τῶν μελῶν τῶν ὑπόλοιπων κοινοτικῶν ὁργάνων (Ἐφορεία τῶν σχολείων κ.λπ.) ἦτο διετής. Βλ. Ι. ΜΑΚΡΗ - Κ. ΜΑΚΡΗ, «Πνευματικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις ἐν Ἀρτάκῃ καὶ τοῖς πέριξ ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς κατακτίσεως μέχρι τοῦ ἔτους 1922», *Μικρασιατικά Χρονικά* 10 (1963), σ. 360.

³² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 5 (13 Ἰανουαρίου 1900), σσ. 19-20.

³³ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦτίπλιν Παπαδόπουλος (1858-1920), ἐκ Κούταλης Μαγμαρᾶ ὁρμώμενος, ἐξελέγη τὸ 1892 Ἐπίσκοπος Ἀβύδου, Βοηθὸς τοῦ Κυζίκου, τὸ δὲ 1906 Ἐπίσκοπος Μοσχονισίων, ἐνῶ προῖχθη εἰς Μητροπολίτην Προικοννήσου τὸ 1911. Βλ. «Νικοδήμος Μητροπολίτης Προικοννήσου», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. Μ', 32 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 15 Αὐγούστου 1920), σ. 292.

³⁴ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (15 Ἰανουαρίου 1900), σ. 28.

³⁵ Βλ. Γ. ΑΥ. ΣΓΟΥΡΙΔΟΥ, *Ἡ Πέραμος τῆς Κυζίκου. Ἱστορία-Λαογραφία-Χρονικά-Ἀναμνήσεις*, ἐκδ. Συλλόγου Περαμίων-Κυζικηνῶν, Ἀθῆνα 1968, σ. 231.

σωρινόν Ἀρχιερατικόν Ἐπίτροπον τόν ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς περιοχῆς Χρύσανθον, ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἕως τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Μητροπολίτου Κυζίκου³⁶.

Σημειωτέον, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν θὰ ἀναγνωσθοῦν τηλεγραφήματα τῆς τε Δημογεροντίας Ἀρτάκης καὶ τῆς Ἐφοροδικογεροντίας Δαρδανελλίων³⁷, ἀμφοτέρων ἐκφρασάσων εὐγνώμονας πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ συλλυπητηρίων καὶ τῇ μεταβάσει ἀμφοτέρων τῶν προειρημένων Ἱεραρχῶν πρὸς τέλεσιν μεγαλοπρεπῶς τῆς κηδείας τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου, μετὰ τῆς ἐπισημάνσεως ὅτι ἡ Δημογεροντία Ἀρτάκης ὑπέβαλε θερμὴν παράκλησιν, ἐνδεικτικὴν τοῦ τρόπου τῆς ποικιλομορφίας τοῦ ἀποικομένου Ἱεράρχου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ σχέσεων, ὅπως «ὁ διορισθισόμενος Μητροπολίτης ἡ δραστήριος καὶ ἰκανὸς νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα»³⁸.

Φῶς εἰς τὴν ἔμμεσον –πλήν, ὅμως, σαφῆ– ὡς ἄνω ἐκφρασιν δυσφορίας τῆς Δημογεροντίας Ἀρτάκης περὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἀποικομένου Ποιμενάρχου τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου ἔρχεται νὰ ρίψῃ ἡ κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 8^{ης} Ἰανουαρίου 1900³⁹ τοποθέτησις τοῦ ἀ' τῇ τάξει συνοδικοῦ παρέδρου Δέρκων Καλλινίκου,⁴⁰ δηλώσαντος –ἐξ ἀφορμῆς τηλεγραφημάτων ἐκ Δαρδανελλίων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἐκ τῆς γενετήρας του– ὅτι:

«ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἐκεῖ δεινοῦται καὶ ὅτι μόνον ὁ διορισμός

³⁶ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 1 (15 Ἰανουαρίου 1900), σ. 28.

³⁷ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 7 (15 Ἰανουαρίου 1900), σ. 30.

³⁸ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 6 (15 Ἰανουαρίου 1900), σ. 30.

³⁹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (8 Ἰανουαρίου 1900), σ. 1.

⁴⁰ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπτεκὴν Φωτιάδης, ἐγεννήθη εἰς Δαρδανελλία τὸ 1841. Ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, διετέλεσεν Ἀρχιδιάκονος καὶ κατὰ τὸ 1870 Πρωτοσύγκελλος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1870 ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγγέλλου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1878 ἐξελέγη Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, τὸ 1884 προήχθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Δέρκων, ἐνῶ τὸ 1924 ἐξελέγη εἰς τὴν Γερωντικὴν Μητρόπολιν Ἐφέσου εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν. Ἐκοιμήθη τὸ 1926. Βλ. ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Καλλινίκος. Ὁ Φωτιάδης», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. Ζ', ὅ.π., σ. 254· ΑΝ. ΝΑΝΑΚΗ (Μητροπολίτου Ἀρχαλοχωρίου), *Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Νεώτερα Ἱστορικά Α'*, University Studio Press (Θεσσαλονίκη 2000), σσ. 39-82· ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Επισκοπικὴ Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Αἱ ἐντὸς τῆς Τουρκίας Μητροπόλεις κατὰ τὸν 20^{όν} αἰῶνα*, ὅ.π., σσ. 64-65. Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν στάσιν τοῦ Δέρκων Καλλινίκου περὶ τοῦ κατὰ τὸ 1910 ἐκσπάσαντος Μητροπολιτικοῦ Ζητήματος τῆς Χαλκηδόνος καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τὴν ὁποίαν παρέσχεν πρὸς τὸν ὁμοῦδεάτην του Χαλκηδόνος Γερμανὸν Καβακόπουλον, ἡγήτορα τῆς ἀντιωακεμικῆς παρατάξεως καὶ ἐξέχον μέλος τοῦ Γερωντισμοῦ, βλ. Θ. ΜΕΙΜΑΡΗ (Μητροπολίτου Σελευκείας), «*Τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος (Μάρτιος-Ἰούνιος 1910): ὕστεραι ἐπιβιώσεις τοῦ Γερωντισμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Κ' αἰῶνος*», *Θεολογία*, τ. 96, τεύχ. 3 (2025), σσ. 17-64.

βοηθοῦ Ἐπισκόπου ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου ἀμέσως θά ἐπιφέρει τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ τῶν χριστιανῶν καὶ προτείναντος, ἵνα κατὰ ταῦτα συστηθῇ τῇ Α. Σεβασμιότητι ὅπως ἐπισπεύσῃ τὸν διορισμὸν Ἐπισκόπου, καὶ ἂν δέν εὗρεν αὕτη τοιοῦτον κατάλληλον, ζητήσῃ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὑπόδειξιν τοιούτου»⁴¹.

Ἡ πρότασις τοῦ Δέρκων Καλλινίκου θά γίνῃ δεκτὴ ὑπὸ τοῦ συνοδικοῦ σώματος καὶ θά ἀποφασισθῇ ἡ ἀποστολὴ τῷ Κυζίκου Νικοδήμῳ καὶ σχετικῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, ἡ ὁποία ἐν τούτοις δέν εὐδωδῶθη λόγῳ τῆς μετὰ τριῶν μερῶν ἐκδημίας τοῦ ἐν λόγῳ Ἱεράρχου.

Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Δέρκων Καλλινίκου εἰς ἐγγράφους πληροφορίας ἐκ Δαρδανελλίων σχετίζεται μὲ τὴν ἀπὸ 19^{ης} Νοεμβρίου 1899 αἴτησιν τῶν Δημογερόντων, Ἐφόρων καὶ Ἐπιτρόπων τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Δαρδανελλίων, ἀναγνωσθεῖσαν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 23^{ης} Νοεμβρίου 1899⁴², ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου διορισθέντα ὡς Ἀρχιερατικόν του ἐν τῇ περιοχῇ Ἐπίτροπον, ἱερέα Νεόφυτον, καὶ τὴν διχαστικὴν καὶ σκανδαλώδη πολιτείαν τοῦ τελευταίου παρὰ τῇ εἰρημένῃ Κοινότητι, τὸν ὁποῖον, παρὰ τὰς σχετικὰς κοινοτικὰς ὀχλήσεις, ὁ Ποιμενάρχης τῆς περιοχῆς ἠρνήθη νὰ ἀντικαταστήσῃ. Ἀντ' αὐτοῦ, ὁ Κυζίκου Νικόδημος προετίθετο νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως εἰς Δαρδανελλία πρὸς διευθέτησιν τῶν πραγμάτων· προοπτικὴ ἡ ὁποία ἐξελαμβάνετο ὑπὸ τῶν ἐπιστελλόντων ὡς ἀφορμὴ περαιτέρω ἀναστατώσεως καὶ διχασμοῦ τῆς εἰρημένης Κοινότητος.

Κατὰ τοὺς ἐπιστέλλοντας ἡ παράτασις τῆς ἐκρύθιμου καταστάσεως συνέβαλεν εἰς τὴν παραβίασιν τῶν συμφερόντων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς Κοινότητος Δαρδανελλίων⁴³, δι' ὃ καὶ ἤτουντο τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ἐπισκοπικοῦ ζητήματος τῆς περιοχῆς, τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη ἐκ τῆς ἀπολύσεως τοῦ Ἐπισκόπου Μελιτουπόλεως Ἰωακείμ⁴⁴, Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ

⁴¹ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 4 (8 Ἰανουαρίου 1900), σ. 3.

⁴² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 47 (23 Νοεμβρίου 1899), σ. 876.

⁴³ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 47, § 14 (23 Νοεμβρίου 1899), σ. 88.

⁴⁴ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Ἀθανάσιος Βαξεβανίδης, ἐγεννήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 1860. Ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1887. Τὸ 1892 ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Ἰωακείμ καὶ προσελίφθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Χαλκηδόνος. Τὸ 1894 ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ ἰδίου Μητροπολίτου καὶ διωρίσθη Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1896 ἀνέλαβε χρέη Πρωτοσυγκέλλου εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας. Τὸ 1896 ἐξελέγη Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως, ὡς Βοηθὸς τῆς Μητροπόλεως Κυζίκου, ὑπεύθυνος διὰ τὸ Τμήμα Δαρδανελλίων, καὶ ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος Ἰωακείμ. Τὸ 1899, λόγῳ διαφωνίας αὐτοῦ μετὰ τοῦ Μητρο-

Κυζίκου Νικοδήμιου ἐν Δαρδανελλίοις, λόγῳ διαφωνίας μεταξύ τῶν δύο ἀνδρῶν.

Τό σημαντικόν, ἐν προκειμένῳ, ἔγκειται εἰς τό γεγονός ὅτι ἡ Πατριαρχική Σύνοδος ἀνεγνώριζεν, ἀνεξαρτήτως ὑπαιτιότητος, τήν ἀναγκαιότητα καταλλήλου ἀρχιερατικῆς ἐν Δαρδανελλίοις παρουσίας, ὡς ἄλλως τε καί ὁ Ποιμενάρχης τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου παρεδέχετο, διδοῦσα βάσιν εἰς τήν ἐπιχειρηματολογίαν τῶν ἐκ Δαρδανελλίων ἐπιστελλόντων περὶ κεκτημένου δικαιώματος τῆς ἐν λόγῳ Κοινότητος. Διό καί διὰ τῆς ἀπὸ 29^{ης} Νοεμβρίου 1899 πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Κυζίκου Νικόδημος ἐντέλλεται:

«ἵνα σπεύσῃ ὅ,τι τάχιον πρὸς ἐξεύρεσιν καὶ διορισμὸν καταλλήλου βοηθοῦ αὐτῆς Ἐπισκόπου ἐν Δαρδανελλίοις εἰς θεραπείαν τῶν ἐκτραχυνθέντων ἐκεῖ πραγμάτων, καθότι ὁ ἥδη διορισθεὶς ὑπ' αὐτῆς Ἐπίτροπος οὐκ ἀναγνωρίζεται, ὡς ὁ τε Μοντεσαρίφης⁴⁵ καὶ ἡ ὀρθόδοξος Κοινότης γράφουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα»⁴⁶.

Περὶ σσότερον φῶς ἔρχονται νά ρίψουν τὰ κατὰ τήν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 2^{ης} Δεκεμβρίου 1899⁴⁷ διαμειφθέντα, καθὼς κατ' αὐτήν θά ἀναγνωσθοῦν:

- τὸ ἀπὸ 26^{ης} Νοεμβρίου 1899 τηλεγράφημα τῆς Ἐφοροδιομηγοροντίας Δαρδανελλίων, δι' οὗ οἱ ἐπιστέλλοντες μέμονται τόν Κυζίκου Νικόδημον διὰ κομματισμὸν καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς παρὰ τοῦ τελευταίου ἀποστολῆς τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου Νικοδήμιου εἰς τήν περιοχὴν παρακαλοῦν τόν Πατριάρχην Κωνσταντῖνον Ε' νά προλάβῃ τὰς συνεπειὰς ποὺ θά προκύψουν⁴⁸, καί

- ἡ ἀπὸ 21^{ης} Νοεμβρίου 1899 ἀναφορὰ τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Ἐφοροδιομηγορόντων τῆς Κοινότητος Δαρδανελλίων, δι' ἧς

«ἐκτίθενται τὰς ἐνεργείας τοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου πρὸς κατάργησιν τῆς παρ' αὐτῆς θέσεως βοηθοῦ Ἐπισκόπου, διενεργοῦντος πρὸς τοῦτο τὴν

πολίτου Κυζίκου Νικοδήμιου, ἐκλήθη ὑπὸ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τό 1900 ἐξελέγη Μητροπολίτης Κώου καὶ τό 1908 Μητροπολίτης Καστορίας. Ἐκοιμήθη τό 1911. Βλ. «Ἰωακεῖμ Μητροπολίτης Καστορίας», *Εκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΛΑ', 28 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 16 Ἰουλίου 1911), σ. 222.

⁴⁵ Ὁθωμανὸς ἀξιωματοῦχος τῆς ἐπαρχιακῆς διοικήσεως, ποὺ εἶχε τὴν εὐθύνην ἑνὸς *μοντεσαρφυλίου*, τὸ ὅποιο ἦτο ὀθωμανικὴ διοικητικὴ μονὰς μεσαίου μεγέθους ποὺ ἀντικατέστησε τὸ *σαντζάκι* κατὰ τὴν Ὑστέραν Ὁθωμανικὴν περίοδον, μετὰ τὴν διοικητικὴν μεταρρύθμισιν τοῦ 1864.

⁴⁶ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 71 (Αρ. Πρωτ. 6696, 29 Νοεμβρίου 1899), σ. 411.

⁴⁷ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 47 (2 Δεκεμβρίου 1899), σ. 902.

⁴⁸ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 47, § 5 (2 Δεκεμβρίου 1899), σσ. 905-906.

σύνταξιν αναφορᾶς, ἐξαιτοῦνται, ἵνα μὴ ἐπιτραπῇ τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ κατάργησις κεκτημένου ἤδη δικαιώματος αὐτῶν, ἀπορριφθῇ ἡ ἐν λόγῳ ἀναφορὰ καὶ ταχέως λυθῇ τὸ ζήτημα αὐτῶν»⁴⁹, τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου θεωρησάσης περιττὴν πᾶσαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος περαιτέρω ἐνέργειαν.

Ἐξ ἀφορμῆς, μάλιστα, τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ἐφοροδημογεροντία Δαρδανελλίων, ἐν ᾗ καὶ τῶν ἐπικειμένων ἐορτῶν τῶν Χριστουγέννων, θὰ ἐπανέλθῃ, διὰ τοῦ ἀπὸ 10^{ης} Δεκεμβρίου 1899 τηλεγραφήματος, εἰς τὸ αἴτημα δι' ἐπίσπευσιν τῶν ἐνεργειῶν ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀποστολὴν Ἐπισκόπου εἰς τὴν περιοχὴν⁵⁰, ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος θὰ αὐξήσῃ τὴν πίεσιν πρὸς τὸν Κυζίκου Νικόδημον, ἀποστέλλουσα πρὸς αὐτόν τηλεγράφημα, ἔχον ἐπὶ λέξει ὡδε: «*Ἐπίσπευσον ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολὴν ὑπὸ χρονολ. 29 9βρίου*»⁵¹.

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι καὶ τὸ μετὰ τὴν πάροδον πενταετίας ἀνακῦψαν ἐν Κυδωνίαις Ἐφesiaκόν ἢ Κυδωνιακόν Μητροπολιτικόν ζήτημα (1905-1908) ἐν τοῖς ὁρίοις μᾶς ἐτέρας γεροντικῆς Μητροπόλεως, τουτέστι τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου, ἀφορμὴν ἔσχεν τὴν στεργρὰν πεποιθήσιν τῶν Κυδωνιέων περὶ κεκτημένου ἐν τῇ Κοινοῦτῃ αὐτῶν δικαιώματος διὰ τὴν ἀπαράτρεπτον καὶ μόνιμον παρουσίαν Ἐπισκόπου ὡς Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ κυριάρχου Μητροπολίτου Ἐφέσου, ἅποιον τὴν ὁποίαν ἡμφεσβήτησεν ἐν τῇ πρᾶξει ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ Εὐθυβούλης⁵², συγκρουσθεῖς μέχρι τέλους μετὰ τοὺς προύχοντας καὶ τὸν λαὸν τῶν Κυδωνιῶν, μετὰ ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ τὸ 1908 ἀπόσπασιν τοῦ Τιμήματος Κυδωνιῶν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Ἐφέσου καὶ τὴν δημιουργίαν αὐτοτελοῦς Ἐπαρχίας τοῦ Θρόνου⁵³.

⁴⁹ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 47, § 6 (2 Δεκεμβρίου 1899), σ. 906.

⁵⁰ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 47, § 5 (11 Δεκεμβρίου 1899), σ. 933.

⁵¹ Ὁ.π.

⁵² Ὁ Ἰωακείμ Εὐθυβούλης (1855-1920) ἐτέλει κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β' (1860-1863, 1873-1878), ὑπηρετήσας τὸν διάδοχόν του, Ἰωακείμ Γ', ἐκ τῶν θέσεων τοῦ Μ. Ἀρχidiaκόνου καὶ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου. Διετέλεσε Μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως (1884-1889), Γέρον Χαλκηδόνος (1889-1897) καὶ Γέρον Ἐφέσου (1897-1920). Διεκρίθη διὰ τὰς διοικητικὰς αὐτοῦ ικανότητας, τὸ πατριωτικὸν αὐτοῦ φρόνημα, τὴν μετὰ ζήλου φροντίδα διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τὴν μετὰ σθένους ἀντίστασιν αὐτοῦ ἐναντι τῆς καταδιώξεως τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ στοιχείου ἐκ τῆς μικρασιατικῆς ἐπικρατείας. Βλ. Ν. Α. ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, «Ἰωακείμ. Ὁ Εὐθυβούλης (1855-1920)», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. ΣΤ', Ἀθῆνα 1965, σσ. 1.107-1.108.

⁵³ Βλ. σχετικῶς Θ. ΜΕΪΜΑΡΗ (Μ. Πρωτοσυγγέλλου, νῦν Μητροπολίτου Σελευκίας), *Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Γεροντικῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου. Τὸ Ἐφesiaκόν ἢ Κυδωνιακόν Μητροπολιτικόν ζήτημα (1905 - 1908)*, ἐκδ. Κ. & Μ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2023.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τό γεγονός ὅτι τρεῖς μόλις ἡμέρας μετά τά ἀνωτέρω ἐπὶ συνόδου διαμειφθέντα τῆς 8^{ης} Ἰανουαρίου 1900 ὁ Κυζίκου Νικοδήμιος ἐξεμέτρησε τό ζῆν διλοῖ τὴν πίεσιν πού, ἀσφαλῶς, ἀντιμετώπιζεν ἐκ τοῦ ἐν Δαρδανελλίοις ἀνακύψαντος ζητήματος, τό ὅποιον, ὁμοῦ μετά τοῦ προκεχωρημένου τῆς ἡλικίας του, συνέβαλεν ἐνδεχομένως εἰς τὴν ἐκδημίαν του. Ἡ παράμετρος αὕτη ἔρχεται νά ρίπῃ φῶς καί εἰς τό ἀπό 15^{ης} Ἰανουαρίου 1900 τηλεγράφημα ἐκ τῆς Δημογεροντίας Ἀρτάκης περὶ τῆς ἀνάγκης ἐκλογῆς ὡς Ποιμενάρχου τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου Ἱεράρχου δραστηρίου καί ἱκανοῦ πρὸς διόρθωσιν τῶνπραγμάτων.

Ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν τέλεσιν τῆς κηδείας τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου καί τὴν περισυλλογὴν τῆς περιουσίας του ἔκθεσις τοῦ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου Β' καί τοῦ πρῶην Μυριοφύτου Κωνσταντίνου θά ἀναγνωσθῇ κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 20^{ης} Ἰανουαρίου 1900⁵⁴ καί θά παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἀρμοδίαν Ἐπιτροπὴν⁵⁵, μετά τῆς σημειώσεως ὅτι τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας (ἀνελθόντα εἰς 3.000 γρόσια) ἀνέλαβε –κατόπιν σχετικῆς προτροπῆς τῶν ἐπιστελλόντων Ἱεραρχῶν– νά καταβάλῃ ἡ Κοινότης Δαρδανελλίων⁵⁶.

Ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία, λαμβάνουσα πρόνοιαν περὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποικομένου Κυζίκου Νικοδήμου, θά ἀποστείλῃ τὴν ἀπό 15^{ης} Ἰανουαρίου 1900 πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν μέ ἀποδέκτας τὴν Δημογεροντίαν καί τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς ἐν Ἀρτάκῃ Ὁρθοδόξου Κοινότητος⁵⁷, κοινοποιοῦσα αὐτοῖς τὴν ἀπό-

⁵⁴ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (20 Ἰανουαρίου 1900), σ. 41.

⁵⁵ Βλ. σχετικῶς «Κανονισμός τῆς ἐπὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν Περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς, 1874», ΧΡ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ (Μητροπολίτου Μύρων), *Καὶ ὁ λόγος περὶ Κανονισμῶν. Βυζαντινὰ κατάλοιπα, Βυζαντινὲς ἐπιβιώσεις*, τόμ. ΙΣΤ', ἐκδ. Ἱ. Μητροπόλεως Μύρων & Ἱ. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, Κωνσταντινούπολις 2021, σσ. 149-152.

⁵⁶ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 11 (20 Ἰανουαρίου 1900), σ. 46.

⁵⁷ Ἡ Ἀρτάκη, ὡς ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Κυζίκου, ἠρῖθμει περὶ τὰς δέκα χιλιάδας κατοίκων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ ἑπτὰ χιλιάδες ἦσαν ἑλληνορθόδοξοι καί αἱ τρεῖς χιλιάδες μουσουλμᾶνοι, ἐκ τῶν ὁποίων πεντακόσιοι ἦσαν Κιρκάσιοι. Συμφώνως πρὸς τὰ στοιχεῖα διαλέξεως τοῦ Α. Μαλκώτη εἰς τὸν Σύλλογον «Ἡ Ἀνατολίη», ἡ Ἀρτάκη κατὰ τό ἔτος 1893-1894 εἶχε συνολικόν πληθυσμόν ἀποτελούμενον ἐκ 12.850 κατοίκων, ἐξ ὧν τὰ 3/4 ἦσαν ἑλληνορθόδοξοι καί τό 1/4 ὀθωμανοί καί Κιρκάσιοι. Βλ. Α. ΜΑΛΚΩΤΗ, «Περὶ τῆς Χερσονήσου Κυζίκου ἢ Ἀρκτονήσου (Τουρά) Καπουδαγί», *Ξενοφάνης* 1 (1896), σ. 257. Ἡ ἐπίσημος ὀθωμανικὴ ἀπογραφὴ διὰ τό 1901 δίνει διὰ τὴν Ἀρτάκην 9.068 κατοίκους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους 6.511 ἦσαν ἑλληνορθόδοξοι, 2.400 ὀθωμανοί, 45 Ἀρμένιοι καί 31 Ἑβραῖοι. Βλ. ΑΝΩΝΥΜΟΥ, «Στατιστικὸς πῖναξ τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου», *Ξενοφάνης* 3/1 (1905), σ. 92. Ἡ στατιστικὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τό μὲν 1905 (βλ. *Ἡμερολόγιον Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*, Κωνσταντινούπολις 1905, σσ. 178-179) ἀναφέ-

φρασιν περί τῆς ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐφημερίου Ἱερομονάχου Γρηγορίου εἰς Ἀρτάκην⁵⁸ πρὸς διευθέτησιν πασῶν τῶν περὶ ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν παραμέτρων, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν τοῖς Γενικοῖς Κανονισμοῖς διαλαμβανόμενα

«καθὼς ἡ περιουσία τῶν ἀποβιούντων Ἀρχιερέων ἐκκαθαρίζεται ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐξόδων κηδείας καὶ μνημοσύνων καὶ μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν ὑποδιανέμεται εἰς τρία ἴσα μέρη, ἥτοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν, εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποβιώσαντος»⁵⁹.

Ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω γενικῶν διατάξεων, ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ πατριαρχικῇ ἐπιστολῇ ἐγένετο διάκρισις μεταξὺ τῶν δυσμετακομίστων πραγμάτων ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου, τὰ ὅποια θὰ ἔδει ὅπως ἐκποινηθοῦν διὰ πλειστηριασμοῦ ἐν τῇ ἐκείσῃ Μητροπόλει παρουσίᾳ τοῦ ἐξαρχικῶς ἀποσταλέντος Ἱερομονάχου Γρηγορίου λαμβάνοντος τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν, καὶ τῶν εὐμετακομίστων πραγμάτων, τὰ ὅποια θὰ παρεδίδοντο εἰς τὸν εἰρημένον κληρικόν διὰ νὰ ἐκποινηθῶσιν εἰς τὴν Πόλιν. Σημειωτέον, ὅτι ὅλη ἡ διαδικασία τῆς ἀποσφραγίσεως τῶν δωμάτων καὶ τῶν σφραγισθέντων κιβωτίων θὰ ἐλάμβανε χώραν παρουσίᾳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου, τῶν Δημογερόντων, τῶν Ἐπιτρόπων καὶ τῶν Ἐφόρων τῆς Κοινότητος Ἀρτάκης πρὸς σύνταξιν καὶ ὑπογραφὴν σχετικοῦ πρακτικοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ κατεγράφοντο πάντα τὰ ἀνευρεθέντα πράγματα καὶ τὸ ὁποῖον θὰ προσεκόμιζεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὁ εἰρημένος κληρικός⁶⁰.

Ἐνδιαφέρον περὶ τῆς τύχης τῆς ἀρχιερατικῆς περιουσίας τοῦ κομνηθέντος Κυζίκου Νικοδήμου παρουσιάζει ἡ ἀπὸ 31^{ης} Ἰανουαρίου 1900 ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν συνο-

ρεται εἰς 8.500 ἑλληνορθόδοξους κατοίκους, διὰ τὸ δὲ 1922 καταγράφει τὸν ἀριθμὸν τῶν 7.000 ἑλληνορθόδοξων κατοίκων. Βλ. Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités Kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie*, Κωνσταντινούπολις 1922, σ. 223. Κατὰ τὸν Π. Κοντογιάννην, εἰς σύνολον 12.500 κατοίκων οἱ 3.000 ἦσαν ὀθωμανοί, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἦσαν ἑλληνορθόδοξοι, πλὴν ἐλαχίστων Κιρκασίων. Βλ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΥ, *Γεωγραφία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Φυσικὴ σύστασις τῆς χώρας, πολιτικὴ γεωγραφία, φυσικὸς πλοῦτος*, ὅ.π., σσ. 265-266.

⁵⁸ Βλ. ΣΓΟΥΡΙΔΟΥ, *Ἡ Πέραμος τῆς Κυζίκου. Ἱστορία-Λαογραφία-Χρονικά-Αναμνήσεις*, ὅ.π., σσ. 221-222.

⁵⁹ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Αρ. Πρωτ. 250, 15 Ἰανουαρίου 1900), σ. 15.

⁶⁰ Ὁ.π.

δικήν συνεδρίαν τῆς 1^{ης} Φεβρουαρίου 1900,⁶¹ καθ' ἣν ἐκφράζεται ἡ ἐκπληξίς τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ παρὰ τοῦ ἐξαρχικῶς εἰς Ἀρτάκην ἀποσταλέντος πατριαρχικοῦ ἐφημερίου Ἱερομονάχου Γρηγορίου ὅτι, «ἐκτός μιᾶς σιδηρᾶς κλίνης, μιᾶς θερμάστρας καὶ μιᾶς ἀρχιερατικῆς ράβδου σιδερένιας οὐδέν ἕτερον εὐρέθη ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ αἰοδίου Μητροπολίτου Κυζίκου Νικοδήμου»⁶². Διό καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ εἰσηγηθῇ τὴν ἐπιβολὴν ἐπιτιμίου, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος θὰ ἀναβάλῃ τὴν οἰανδήποτε σκέψιν, καὶ τὴν κλήτευσιν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου Νικοδήμου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἐξέτασίν του, ἡ ὁποία εἰσηγήσεις θὰ γίνῃ δεκτὴ παρὰ τοῦ συνοδικοῦ σώματος διὰ τῆς ἀποστολῆς τῷ εἰρημένῳ ἐπισκόπῳ καὶ σχετικοῦ τηλεγραφήματος.

Κατὰ τὴν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 5^{ης} Φεβρουαρίου 1900⁶³, πέραν τοῦ ἀπὸ 2^{ας} Φεβρουαρίου 1900 τηλεγραφήματος τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου Νικοδήμου⁶⁴, γνωρίσαντος τῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ τῆς ἐλεύσεώς του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, θὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ὁ ἀπὸ 29^{ης} Ἰανουαρίου 1900 τεσκερὲς τοῦ Πρωτοδικείου τῆς Πρωτευούσης, δι' οὗ γνωρίζεται τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις διὰ τὴν κατάσχασιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου πρὸς πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ τῶν 183.013 γροσίων ποῦ ἐπεδικάσθησαν διὰ τὸν ἱατρὸν Χαραλάμπην Μιχαηλίδην καὶ ἡ ἀπαίτησις ὅπως ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος Ἱεράρχου εἰσπραχθῇ ἡ ἐν λόγῳ ὀφειλή, τοῦ συνοδικοῦ σώματος παραπέμπαντος τὸν ἀναγνωσθέντα τεσκερὲ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰ περαιτέρω⁶⁵.

Ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ διὰ τῆς ἀπὸ 7^{ης} Φεβρουαρίου 1900 ἐκθέσεώς της σχετικῶς πρὸς τὴν ἀνάκρισιν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου Νικοδήμου, ὑποβληθείσης κατὰ τὴν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 8^{ης} Φεβρουαρίου 1900⁶⁶, θὰ γνωμοδοτήσῃ, ἵνα: α) ὁ Ἀβύδου Νικόδημος ἀποδώσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κρατηθέντα (στιχάριον, ἐπιμάνικα καὶ βακτηρίαν), ἀποζημιούμενος διὰ τὰ ἰδικά του ἄμφια ποῦ ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς ἔνδυσιν τοῦ νεκροῦ, β) διαταχθῇ ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος,

⁶¹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (1 Φεβρουαρίου 1900), σ. 71.

⁶² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 11 (1 Φεβρουαρίου 1900), σ. 74.

⁶³ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (5 Φεβρουαρίου 1900), σ. 86.

⁶⁴ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 2 (5 Φεβρουαρίου 1900), σ. 87.

⁶⁵ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 9 (5 Φεβρουαρίου 1900), σσ. 88-89.

⁶⁶ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (8 Φεβρουαρίου 1900), σ. 91.

«ἵνα μετά τῆς Δημογεροντίας καταγράψῃ τὴν βιβλιοθήκην καὶ αὐτῆς σφραγίσῃ αὐτὴν μέχρι νεωτέρας ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας, παραλάβῃ δὲ κατὰλογον τῶν βιβλίων, τὰ βιβλιάρια τῶν εἰσπράξεων καὶ πᾶν κατάστιχον ἢ σημείωσιν σχετιζομένην πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἐπανέλθῃ»⁶⁷

καὶ γ) δι' ἐπιστολῆς προτραπῇ ἡ Δημογεροντία Ἀρτάκης ὅπως παράσχῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς δεούσας πληροφορίας πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἐξαφανισθείσης περιουσίας τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου.

Ἀποδέκτης τῆς ἀπὸ 11^{ης} Φεβρουαρίου 1900 πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἦτο ὁ Ἱερομόναχος Γρηγόριος, Πατριαρχικός Ἐφημέριος καὶ ἐξαρχικῶς ἐν Κυζίκῳ διατελὼν, ὁ ὁποῖος ἐνετέλλετο ὅπως ὁμοῦ μετὰ τῆς Δημογεροντίας Ἀρτάκης προβῇ εἰς τὴν ἀποσφράγισιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου καὶ τὴν καταγραφὴν τῶν ἐν αὐτῇ βιβλίων ἐν διπλοῖς καταλόγοις. Ὁ ἐν λόγῳ κληρικός πλεόν συγκεκριμένως ἐνετέλλετο νὰ παραλάβῃ τὸ ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου

«καὶ τὰ βιβλιάρια τῶν εἰσπράξεων τοῦ μακαρίτου, καθὼς καὶ τὰ σημειώματα τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου συλλεγισῶν συνδρομῶν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν, περὶ ὧν ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου κ. Νικόδημος ἐδήλωσεν ὅτι εὔρηνται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, καὶ πᾶν δὲ ἄλλο ἐπίσης κατάστιχον ἢ σημείωμα σχετιζόμενον πρὸς τὴν περιουσίαν, ὅπερ ἤθελεν εὔρεθῇ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καλῶς καὶ μετὰ προσοχῆς ἐρευνωμένη ἢ ἄλλοθι που ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει»⁶⁸

καὶ νὰ τὰ προσκομίσῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος Β' ἀνέφερε πληροφορίας περὶ χρημάτων, τὰ ὅποια ὁ Ἐπίσκοπος Ἀβύδου Νικόδημος ἔδωκε τῷ Κυζίκου Νικοδήμῳ πρὸ τῆς θανῆς τοῦ τελευταίου, πληροφορίαν τὴν ὁποίαν ἐκαλεῖτο νὰ συνυπολογίσῃ ἢ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῇ καὶ νὰ ὑποβάλῃ σχετικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ⁶⁹.

Εἰρησθῶ ἐν παρόδῳ ὅτι οἱ εἰς Δαρδανέλλια ἀποσταλέντες Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος Β' καὶ πρῶην Μυριοφύτου Κωνσταντίνος, διὰ τοῦ ἀπὸ 4^{ης} Μαρτίου 1900 γράμματος αὐτῶν, θὰ αἰτηθοῦν ὅπως πληρωθοῦν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας λόγῳ ἐξαρχικῶν δικαιωμάτων, τοῦ αἰτήματος ἐγκριθέντος καὶ παραπεμφθέντος εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰ περαιτέρω⁷⁰.

⁶⁷ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 14 (8 Φεβρουαρίου 1900), σσ. 96-97.

⁶⁸ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Αρ. Πρωτ. 753, 11 Φεβρουαρίου 1900), σ. 45.

⁶⁹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 14 (8 Φεβρουαρίου 1900), σ. 97.

⁷⁰ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 12 (4 Μαρτίου 1900), σ. 162.

Ἀνάλογον, οικονομικῆς φύσεως, αἴτημα, λόγῳ στερήσεως τῶν πρὸς συντήρησιν ἀναγκαίων, θά ὑποβάλῃ διὰ τοῦ ἀπὸ 7^{ης} Μαρτίου 1900 γράμματος καὶ ὁ Ἀβύδου Νικοδήμιος, τοῦ συνοδικοῦ σώματος ἐπιφυλαχθέντος νά ἐξετάσῃ τό ζήτημα εἰς προσεχῇ συνεδρίαν⁷¹. Τό ζήτημα τοῦ ἐπιστέλλοντος Ἱεράρχου θά θεωρηθῇ κατὰ τὴν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 11^{ης} Μαΐου 1900⁷². Ἐξ ἀφορμῆς αἰτήματος τοῦ συνοδικοῦ παρέδρου Μητροπολίτου Μαρωνείας Ἰωακείμ⁷³ περὶ ἀναζητήσεως καταλλήλου κληρικοῦ προσώπου διὰ νά ποιήσῃ τὴν τακτικὴν περιοδείαν εἰς τὴν νῆσον Θάσον τῆς Ἐπαρχίας του, ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος θά προτείνῃ τὴν ἀνάθεσιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης τῷ Ἀβύδου Νικοδήμῳ, μέλουςα νά ρυθμίσῃ τὰ περὶ αὐτόν⁷⁴.

Τό ζήτημα τῶν ἀπολεσθέντων περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου θά λάβῃ νέαν τροπὴν, καθὼς διὰ τῆς ἀπὸ 27^{ης} Ἀπριλίου 1900 πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ ἀποβιώσαντος Ἱεράρχου, ἐντέλλεται ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος νά προσκαλέσῃ εἰς τὴν Μητρόπολιν του τὸν ἀνεπιόν τοῦ προκατόχου του, «κατακρατήσαντα, ὡς γνωστόν, τὰ παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ εὐρεθέντα μετρητὰ καὶ τό ὥρολόγιον αὐτοῦ»⁷⁵, καθὼς καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀειμνήστου Νικοδήμου⁷⁶, μετὰ τῆς ὁποίας συγκατῶκει ἐπ' ἐσχάτων, προτρεπομένους νά ἀποδώσουν τὰ παρακρατηθέντα, μετὰ τῆς προειδοποιήσεως ὅτι «ἐν περιπτώσει ἐμμονῆς αὐτῶν ἐν τῇ ἀδίκῳ καὶ παρανόμῳ κατακρατήσῃ πραγμαμάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐνδέχεται ἵνα ἐκδοθῇ ἐκκλη-

⁷¹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 8 (14 Μαρτίου 1900), σ. 185.

⁷² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (11 Μαΐου 1900), σ. 323.

⁷³ Ὁ κατὰ κόσμον Ἰωάννης Βαλασιάνης (1860-1933), ἐξ Ἀντιγόνης τῶν Πριγκιπονησίων ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1885), τό 1894 ἐξελέγη ἀπὸ Μεγάλων Ἀρχιδιακόνων Μητροπολίτης Μαρωνείας, μετατεθεὶς τό μὲν 1900 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ρόδου, τό δέ 1910 εἰς τὴν Μητρόπολιν Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης. Παραιτηθεὶς διὰ λόγους ὑγείας τό 1931, ἐκοιμήθη εἰς τὴν Ἀθήναν τό 1933. Βλ. «Θάνατος τοῦ Μητροπολίτου πρώην Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης», *Ὁρθοδοξία*, ἔτ. Η', 92 (Κωνσταντινούπολις, Αὐγούστος 1933), σ. 222.

⁷⁴ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 10 (11 Μαΐου 1900), 326.

⁷⁵ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Αρ. Πρωτ. 2300, 27 Ἀπριλίου 1900), σ. 145.

⁷⁶ Διευκρινιστέον ὅτι ἐν τῇ ἐν λόγω ἐπιστολῇ ἐκ παραδρομῆς ἀναγράφεται ὡς προκάτοχος τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου ὁ Γρηγόριος, ἐνῶ, ὡς γνωστόν, ὁ ἀποβιώσας προκάτοχός του ἦτο ὁ Νικόδημος Κωνσταντινίδης. Ὁ μόνος Γρηγόριος ὁ ὁποῖος ἀναγράφεται εἰς τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους ὡς Μητροπολίτης Κυζίκου κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον ἦτο ὁ Γρηγόριος Ζεβρουδάκης (1909-1913), ὁ ὁποῖος, μάλιστα, διεδέχθη τὸν διάδοχον τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου, Ἀθανάσιον Μεγακλῆν. Βλ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ, «Μητρόπολη Κυζίκου», <http://users.sch.gr/markmarkou/katalog/ecp/kyzikos.htm> (ἀνεκτίθη τὴν 12/07/2024).

σιαστικόν κατ' αὐτῶν ἐπιτίμιον, ὅπερ ὡς εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ ὀφείλουσιν ἐκ παντός τρόπου ἵνα ἀποφύγωσιν»⁷⁷.

Ἡ πλήρωσις τοῦ χηρεύσαντος θρόνου τῆς γεροντικῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Νικοδήμου Κωνσταντινίδου θά λάβῃ χώραν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 18^{ης} Ἰανουαρίου 1900⁷⁸, μίαν μόλις ἐβδομάδα μετὰ τὴν χρείαν τοῦ θρόνου. Εἰς τὴν εἰσηγητικὴν του τοποθέτησιν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντῖνος Ε΄ θά τονίσῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς χηρευούσης Ἐπαρχίας καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐκλογῆς τοῦ πλέον καταλλήλου ὡς διαδόχου τοῦ Κυζίκου Νικοδήμου, διό καὶ οἱ τεθισόμενοι ὑποψήφιοι θά ἔδει, κατὰ τὴν πατριαρχικὴν κρίσιν, νά τυγχάνουν «ἄξιοι τοῦ Μητροπολιτικοῦ τούτου θρόνου, πεπειραμένοι καὶ κεκοσμημένοι διὰ τῶν προσόντων, ἅτινα ἀπαιτοῦνται, ὡς τηλεγραφοῦσιν ἐντεῦθεν, πρὸς βελτίωσιν τῶν ὁπωσδήποτε κακῶς ἐχόντων»⁷⁹. Τό τριπρόσωπον τῆς ἐκλογῆς⁸⁰ συνεκροτίθῃ ὑπὸ τοῦ διανύοντος τό τριακοστὸν ἔνατον ἔτος Μητροπολίτου Ρόδου Κωνσταντίνου⁸¹, προταθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου⁸² ὡς καταλλήλου «λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ρώμῃ»⁸³, τοῦ πεντηκονταδιετοῦς Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου⁸⁴, προταθέντος ὑπὸ

⁷⁷ Π.Α., *Πατριαρχική Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α΄ 72 (Αρ. Πρωτ. 2300, 27 Ἀπριλίου 1900), σ. 145.

⁷⁸ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β΄ 48 (18 Ἰανουαρίου 1900), σ. 32.

⁷⁹ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β΄ 48, §22 (18 Ἰανουαρίου 1900), σ. 40.

⁸⁰ Βλ. Π.Α., Κωδ. Ἐκλογῶν *Ἀρχιερατικῶν Ἐκλογῶν*, Κωδ. Α΄β1 (18 Ἰανουαρίου 1900, ἐπινεμίσσεως γ'), σ. 47.

⁸¹ Ὁ κατὰ κόσμον Κωνσταντῖνος Ἀλεξανδρίδης (1861-1903), ἐξ Ἀδριανουπόλεως ὁρμώμενος, ἀπὸφοίτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1885), διετέλεσεν Ἀρχιερατικὸς τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (Σεπτέμβριος 1887-1893). Τό 1893 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ρόδου καὶ τό 1900 Μητροπολίτης Κυζίκου. Ἐξεδήμησε τό 1903 καὶ ἐνεταφιάσθη εἰς τό Κοινοτικόν Κοιμητήριον τῶν Δαρδανελλίων. Βλ. «+ Κυζίκου Κωνσταντῖνος», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΚΓ', 42 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 17 Ὀκτωβρίου 1903), σσ. 443-444.

⁸² Ὁ κατὰ κόσμον Δημήτριος Ἀλεξοῦδης (1824-1909), ἐκ Μαδύτου τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ὁρμώμενος, ἐξελέγη τό μὲν 1855 Μητροπολίτης Βελεγράδων, τό δέ 1887 Μητροπολίτης Ἀμασειᾶς. Πανθίς τὴν 31^{ην} Ἰανουαρίου 1908, ἐκοιμήθη εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν τὴν 11^{ην} Φεβρουαρίου 1909. Βλ. «Πρόφιν Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΚΘ', 8 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 25 Φεβρουαρίου 1909), σ. 64.

⁸³ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β΄ 48, § 22 (18 Ἰανουαρίου 1900), σ. 40.

⁸⁴ Γεννηθεὶς εἰς Ἀλεξανδρουπόλιν, ὁ Κυζίκου Ἀθανάσιος, τοῦτίπλιν Μεγακλῆς (1848-1909) ὑπηρετήσεν ὡς Ἀρχιερατικὸς τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (1876) καὶ Μ. Πρωτοσύγκελλος (1878). Διετέλεσε Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης (1882-1893), Θεσσαλονίκης (1893-1903) καὶ Γέρον Κυζίκου (1903-1909). Βλ. Ν. Θ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ, «Ἀθανάσιος, Μητροπολίτης. 16. Ὁ Μεγακλῆς», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1965, σ. 558.

τοῦ Βερροΐας Κωνσταντίου⁸⁵, καί τοῦ ἑβδομηκονταοκταετοῦς Μητροπολίτου Νικαίας Σωφρονίου⁸⁶, προταθέντος ὑπὸ τοῦ Δέρκων Καλλινίκου, τῶν συνδικῶν παρέδρων κατελθόντων εἰς τόν Πατριαρχικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου πρὸς τέλεσιν κανονικῶν ψήφων δι' ἀνάδειξιν Μητροπολίτου Κυζίκου.

Τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς καταγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνδικῆς συνεδρίας τῆς 22^{ας} Ἰανουαρίου 1900⁸⁷, ὅτε καί ὁ νυμφαγωγός Ἀμασεΐας Ἀνθιμος ἀνήγγειλεν ἐπὶ συνόδου τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντίνῳ Ε' τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ρόδου Κωνσταντίνου «διὰ ψήφων ὀκτώ»⁸⁸. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντίνος Ε', μάλιστα, ἀποδεξάμενος καί ἐγκρίνας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς, θὰ ἐπισημάνῃ κατὰ τὸ μικρὸν Μήνυμα τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου τὴν ποιμαντορικὴν ἱκανότητα καί σύνεσιν τοῦ ἐκλεγέντος, χαρακτηριστικὰ τὰ ὅποια προοιωνίζονται τὴν ἱκανοποίησιν τῶν πόθων τῆς Ἐκκλησίας καί τὴν περιφρούρησιν τῶν πολλαπλῶν συμφερόντων τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου. Ὁ νεοεκλεγείς Κυζίκου Κωνσταντίνος, ἀποδεχόμενος ἀπανηρικῶς τὸ κέλευσμα τῆς Ἐκκλησίας καί τὸν προβιβασμὸν του εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην Ἐπαρχίαν τοῦ Θρόνου, θὰ ἐξάρῃ τὴν σημασίαν καί τὴν σπουδαιότητα τῆς τελευταίας καί θὰ μνησθῇ τοῦ μεγέθους τῆς εὐθύνης τῆς

⁸⁵ Ὁ Κωνστάντιος Ἰσαακίδης (1835-1907), γεννηθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξελέγη τὸ μὲν 1876 Ἐπίσκοπος Τρίκης καί, ἐν συνεχείᾳ, Μητροπολίτης Φαναρίου καί Φαρσάλων, τὸ δὲ 1880 Μητροπολίτης Καστορίας καί, ἀκολούθως, μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Νεοκαισαρείας (1883). Τὸ 1895 ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς Μητροπόλεως Βερροΐας. Ἐξατίας τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς υἱείας του, δὲν ἀπεδέχθη τὴν ἐκλογὴν του εἰς τὴν Μητρόπολιν Γάνου καί Χώρας (1906). Ἐνα χρόνον ἀργότερον ἀπεβίωσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Βλ. Α. ΒΟΥΔΟΥΡΗ, *Ἐπισκοπικὴ προσωπογραφία τῆς Μητροπόλεως Βερροΐας καί Ναούσης κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ὀθωμανοκρατίας (1430-1912)*, [Μεταπτυχιακὴ Ἔργασία], Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Θεολογικὴ Σχολή, Τμήμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, Θεσσαλονίκη 2008 (DOI: <https://doi.org/10.26262/heal.auth.ir.109315>), 107.

⁸⁶ Ὁ κατὰ κόσμον Τριαντάφυλλος Χρηστίδης (1822-1910), γεννηθεὶς εἰς τὴν κώμην Σκοπιά τῆς νήσου Ἀλῶνως τῆς Προποντίδος, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1849. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1863 Μητροπολίτης Βερροΐας, τὸ δὲ 1869 Μητροπολίτης Ἰωαννίνων, ἐνῶ τὸ 1889 κατεστάθη Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, παραιτηθεὶς τὴν 20^{ην} Ἀπριλίου 1893. Τὸ 1895 ἐξελέγη Μητροπολίτης Λέρου καί τὸ 1897 Μητροπολίτης Νικαίας. Τὴν 22^{αν} Μαΐου 1902 ἀποκατεστάθη δι' ἐκκλησιαστικῆς πράξεως (ἄνευ διενεργείας ἐκλογῶν) εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων, παραιτηθεὶς τὴν 1^{ην} Ἰουνίου 1906. Βλ. Π. ΠΑΥΛΙΔΟΥ, *Σωφρόνιος Χρηστίδης Μητροπολίτης Βερροΐας καί Ναούσης (1863-1869)*, [Μεταπτυχιακὴ Ἔργασία], Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Θεολογικὴ Σχολή, Τμήμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας, Θεσσαλονίκη 2017 (DOI: <https://doi.org/10.26262/heal.auth.ir.297931>).

⁸⁷ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48 (22 Ἰανουαρίου 1900), σ. 48.

⁸⁸ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 1 (22 Ἰανουαρίου 1900), σ. 49.

διαπομιάνσεως μιάς Ἐπαρχίας τήν ὁποίαν ἐποίμειναν Ἱεράρχαι ἐμπειρότατοι καί ἱκανότατοι Μητροπολίται, ἐπικαλούμενος τάς πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς του πατριαρχικῆς καί συνοδικῆς εὐχῆς⁸⁹.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἀπήχισις τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου καί εἰς τήν ἡλικίαν –καθὼς διήνυε τό τριακοστόν ἔνατον ἔτος– Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐπαρχίας του. Σχετικά εὐχαριστήρια πρὸς τήν Ἐκκλησίαν τηλεγραφήματα διὰ τήν ἐπιλογὴν καί πρόκρισιν τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου θά ἀποσταλοῦν παρὰ τῆς Ἐφοροδιομογεροντίας Δαρδανελλίων (18 Ἰανουαρίου 1900)⁹⁰, τῆς Δημογεροντίας Ἀρτάκης (19 Ἰανουαρίου 1900)⁹¹, τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου καί τῆς Δημογεροντίας Πανόρμου (19 Ἰανουαρίου 1900)⁹² καί τῆς Ἐφορείας Περάμου (20 Ἰανουαρίου 1900)⁹³.

Περὶ τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς τήν Ἐπαρχίαν του, καί δὴ τῆς αἰσίας κατευοδώσεως καί τῆς θερμῆς ὑποδοχῆς ἣν ἔσχεν, ὁ Κυζίκου Κωνσταντίνος θά ἐνημερώσῃ τήν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ ἀπὸ 26^{ης} Μαρτίου 1900 τηλεγραφήματος καί τοῦ ἀπὸ 27^{ης} Μαρτίου 1900 γράμματός του⁹⁴, γεγονός τό ὁποῖον θά προκαλέσῃ τό ἀπὸ 13^{ης} Ἀπριλίου 1900 ἀπαντητικόν πατριαρχικόν γράμμα, τό ὁποῖον κατακλείεται διὰ τῆς εὐχῆς πρὸς τήν Α. Σεβασμιότητα ὅπως

«ὁ διὰ τοσούτων ἐνδείξεων τεκμηριωθείς δεσμός τῆς ἀγάπης τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῆς ποιμνίου πρὸς αὐτήν διατηρεῖται ἐσαεὶ διὰ τῆς ἄνωθεν ἀντιλήψεως ἀρραγῆς καί ἀδιασάλευτος, διαπνέων καί κραταιῶν τήν ὀφειλομένην ἀμοιβαίαν σύμπραξιν ὑπὲρ τῶν τῆς ἐπαρχίας συμφερόντων»⁹⁵.

Ὁ νέος Μητροπολίτης Κυζίκου Κωνσταντίνος, προσβλέπων εἰς τήν ἀναδιοργάνωσιν τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του κοινοτικῶν πραγμάτων πρὸς ἐπίτευξιν τῆς πλήρους ἐνότητος καί ἁρμονίας καί τῆς ἀπὸ κοινοῦ συνεργασίας πρὸς ὀριστικὴν διοργάνωσιν των, θά προβῇ εἰς ἐπανεξέτασιν τινῶν ἀποφάσεων τοῦ προκατόχου του περὶ τῆς στελεχώσεως τῶν κοινοτικῶν ἰδρυμάτων, αἰτούμενος

⁸⁹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 2 (22 Ἰανουαρίου 1900), σ. 49.

⁹⁰ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 4 (20 Ἰανουαρίου 1900), σ. 43.

⁹¹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 4 (22 Ἰανουαρίου 1900), σ. 50.

⁹² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 5 (22 Ἰανουαρίου 1900), σ. 50.

⁹³ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 6 (22 Ἰανουαρίου 1900), σ. 50.

⁹⁴ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, § 11 (28 Μαρτίου 1900), σ. 229.

⁹⁵ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Ἀρ. Πρωτ. 1933, 13 Ἀπριλίου 1900), 121 Ἱστορικόν Ἀρχεῖον Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Ι.Α.Ο.Π.), ECP.REL016.S02.F000050, *Ἀλληλογραφία Μητροπόλεως Κυζίκου*, φάκ. Κ8/1 (1900), «Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνος, ἀριθ. Πρωτ. 1933, τῇ 13^ῃ Ἀπριλίου 1900, τῷ Κυζίκου Κωνσταντίνῳ».

διά τοῦ ἀπὸ 12^{ης} Μαΐου 1900 γράμματός⁹⁶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν πρὸς ἄρσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων τοῦ ἱατροῦ Κ. Μακρῆ, τοῦ Ἀλεξίου Κοτρῶνη καὶ ἄλλων κατοίκων, συνεπεῖα ὑπουργικοῦ τεσκερέ διαβιβασθέντος τῷ Κυζίκου Νικοδήμῳ μέσῳ τῶν Πατριαρχείων. Διὰ τῆς ἀπὸ 3^{ης} Ἰουνίου 1900 πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, ἀφοῦ διευκρινισθῇ ὅτι τὴν ἐξαίρεσιν τῶν εἰρημένων προσώπων δὲν διέταξε τὸ Πατριαρχεῖον, ἀλλὰ ὁ Κυζίκου Νικόδημος κατ' ἰδίαν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν, θά τονισθῇ τῷ παραλίπτη Ἱεράρχῃ «ὅτι δύναται ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἐπιτρέψαι τὴν συμμετοχὴν τῶν προσώπων τούτων εἰς τὰ κοινοτικά πράγματα, ἐάν θεωρῇ αὐτοὺς χρησίμους πολίτας»⁹⁷.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος θά ζητήσῃ τὴν νενομισμένην ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν, ὅπως τὸ θέρος τοῦ 1900 –ὀλίγον δηλονότι καιρὸν μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν του εἰς τὴν νέαν του Ἐπαρχίαν– ἐπανακάμψῃ ἐπ' ὀλίγον χρόνον εἰς Ρόδον διὰ τοὺς γάμους τῆς κατὰ σάρκα ἀδελφῆς του, τῆς σχετικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας κοινοποιηθείσης τόσον εἰς τὸν Ρόδου Ἱερόθεον⁹⁸ ὅσον καὶ εἰς τὸν ἀμέσως ἐνδιαφερόμενον Κυζίκου Κωνσταντῖνον διὰ σχετικῶν, ἀπὸ 3^{ης} Ἰουλίου 1900, πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν⁹⁹.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐκτόπισμα καὶ ἡ διακεκριμένη προσωπικότης τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου δὲν θά διαλάβουν τὴν προσοχὴν τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν. Τοῦτο πιστοποιεῖται ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως

⁹⁶ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 48, §18 (25 Μαΐου 1900), σ. 370.

⁹⁷ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Αρ. Πρωτ. 2840, 1 Ἰουνίου 1900), 192· Ι. Α. Ο. Π., ECP_REL016.S02.F000050, *Ἀλληλογραφία Μητροπόλεως Κυζίκου*, φάκ. Κ8/2 (1900), «Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος, ἀριθ. Πρωτ. 2840, τῇ 1^ῃ Ἰουνίου 1900, τῷ Κυζίκου Κωνσταντίνῳ», σσ. 1-2.

⁹⁸ Ὁ Ἱερόθεος Δημητριάδης (-1900), ἐκ Νισύρου ὁρμώμενος, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1876. Ὑπηρέτησεν ὡς Γραμματεὺς τοῦ Ἱεροῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐπὶ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Νικοδήμου (1883-1890) καὶ ὡς Διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Τιμίου Σταυροῦ Ἱεροσολύμων, καθὼς καὶ ὡς Μέγας Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (-1889). Ἐξελέγη τὸ μὲν 1889 Μητροπολίτης Βιζύης, τὴν δέ 3^{ην} Φεβρουαρίου 1900 Μητροπολίτης Ρόδου. Ἐκομίσθη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του κατόπιν συντόμου ἀσθενείας τὴν 15^{ην} Αὐγούστου 1900. Βλ. «τὸ Ῥόδου Ἱερόθεος», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. Κ', 33 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 19 Αὐγούστου 1900), σ. 375.

⁹⁹ Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Αρ. Πρωτ. 3784, 3 Ἰουλίου 1900), 229· Ι.Α.Ο.Π., ECP_REL016.S02.F000050, *Ἀλληλογραφία Μητροπόλεως Κυζίκου*, φάκ. Κ8/4/1 (1900), «Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος, ἀριθ. Πρωτ. 3784, τῇ 3^ῃ Ἰουλίου 1900, τῷ Ρόδου Ἱερόθῳ»· Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Αρ. Πρωτ. 3784, 3 Ἰουλίου 1900), 229· Ι.Α.Ο.Π., ECP_REL016.S02.F000050, *Ἀλληλογραφία Μητροπόλεως Κυζίκου*, φάκ. Κ8/4/2 (1900), «Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος, ἀριθ. Πρωτ. 3784, τῇ 3^ῃ Ἰουλίου 1900, τῷ Κυζίκου Κωνσταντίνῳ».

καί τοῦ Σουλτάνου Abdülhamid B'¹⁰⁰ νά τιμήσουν τόν Ποιμενάρχη τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου διά τῆς ἀπονομῆς τοῦ παρασήμερου Ὁσμανιέ β' τάξεως, καί, μάλιστα, πρὶν ὁ τιμώμενος Ἱεράρχης συμπληρώσῃ τριετίαν εἰς τόν περίρυστον θρόνον τῆς Κυζίκου. Σημειωτέον ὅτι τὰ διάσημα τοῦ παρασήμερου τούτου μετὰ τοῦ σχετικοῦ διπλώματος ἀπεστάλησαν τῷ Κυζίκου Κωνσταντίνῳ διά τῆς ἀπὸ 27^{ns} Αὐγούστου 1903 σχετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεῖμ Γ'¹⁰¹, ὁ ὅποιος κατέκλειε τὴν ἐπιστολὴν διά θερμῶν λόγων πρὸς τὴν Α. Σεβασμότητα, τόν Κυζίκου Κωνσταντίνον: «(...) καὶ ἅμα συγχαρῶμεν αὐτὴν ἐπὶ τῇ ἐπαξίῳ ταύτῃ τιμῇ ἐπενυχόμενοι τὰ μείζονα καὶ τελειότερα παρὰ Θεοῦ»¹⁰², τοῦ τιμωμένου Ποιμενάρχου τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου ὑποβαλόντος, διά τοῦ ἀπὸ 3^{ns}

¹⁰⁰ Περί τῶν μεταρρυθμίσεων τὰς ὁποίας ἐπεχείρησεν ὁ ΑΔ' Σουλτάνος τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας Abdülhamid B' (1842-1918) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερτριακονταετοῦς θητείας του (1876-1909) βλ. ἐνδεκτικῶς S. DERİNGİL, "They Live in a State of Nomadism and Savagery": The Late Ottoman Empire and the Post-Colonial Debate", *Comparative Studies in Society and History* 45:2 (April 2003), σσ. 311-342.

¹⁰¹ Ὁ κατὰ κόσμον Χρῆστος Δεβετζῆς ἡ Δημητριάδης (1834-1912), ἐκ Βαφεοχωρίου Βοσπόρου, ἐξελέγη Μητροπολίτης Βάρης (1864), μετατεθεὶς τὸ 1874 εἰς τὴν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης. Τὸ 1878 ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, παραιτηθεὶς τὸ 1884 λόγῳ τοῦ προνομακοῦ ζητήματος. Τὸ 1901 ἐπανήλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικόν Θρόνον μέχρι τῆς ἐκδημίας αὐτοῦ τὸ 1912, ταφεὶς ἐν τῷ Κοιμητηρίῳ τοῦ Βαλουκλῆ. Βλ. ΑΘ. Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, «Ἰωακεῖμ. Ὁ Γ'. Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1878-1884, 1901-1912)», *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τόμ. ΣΤ', ὁ.π., 1102-1104. Πρβλ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Πατριαρχικὰ σελίδες - Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 1878-1949*, ὁ.π., σσ. 7-63· ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΟΥ, «Ἰωακεῖμ Γ': Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1878-1884, 1901-1912)», *Δελτίον Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 6 (1986-1987), σσ. 391-411· Οἱ Πατριάρχες τοῦ Γένους. Ἀπὸ τὴν Ἄλωση τῆς Πόλης ἕως σήμερον, ὁ.π., σσ. 123-126· ΑΠ. ΓΛΑΒΙΝΑ, «Ἐπιστολὲς ἀφοσίωσης πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰωακεῖμ Γ'», *Ἀνθιφόρος Μητροπολίτου Δέρκων Κωνσταντίνου: πεντηκονταετία προσφοράς στὴν Ἐκκλησίαν 1950-2000*, Ἀθήνα 2001, σσ. 199-201· ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ, *Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι: 1860-σήμερον, Ἱστορία καὶ Κείμενα*, ὁ.π., σσ. 228-307· ΧΡ. ΚΑΛΑΪΤΖΗ (Μητροπολίτου Μύρων), *Γεγονότα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν δύο πατριαρχιῶν τοῦ Ἰωακεῖμ Γ'. Τριακονταετίες Περίοδος 1880-1912*, Ἐκδόσεις Μητροπόλεως Μύρων 3, 2005· ΣΟΚΟΛΟΦ, *Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 19^ο αἰῶνα*, ὁ.π., σσ. 669-681· *Πρακτικὰ Συνεδρίου «Ἰωακεῖμ Γ' ὁ Μεγαλοπρεπής, ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ ἐποχή του»*, ἐπιμ. Θ. Ἱ. Δαρδαβέσης, ἔκδ. Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Ἀνδρῶν Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2012· ΑΝ. ΝΑΝΑΚΗ (Μητροπολίτου Ἀρκαλοχωρίου), *Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο στὴν ὕστερη Ὁθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, Ἀπὸ τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐθναρχίαν στοῦ ἔθνους*, ἔκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013, σσ. 25-78· ΑΝ. ΝΑΝΑΚΗ (Μητροπολίτου Ἀρκαλοχωρίου), *Πτυχὲς σχέσεων Ἐκκλησίας-Πολιτείας στὸν 20^ο αἰῶνα*, ἔκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017, σσ. 47-65· «Ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεῖμ Γ' ὁ Μεγαλοπρεπής», *Ἐπιστημονικὸν Συμπόσιον: «Χριστιανικὴ Μακεδονία, Δημιῆτρα ΚΖ'»*, ἔκδ. Ἱερῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης & Ἰδρύματος Ἐθνικοῦ καὶ Θρησκευτικοῦ Προβληματισμοῦ, Θεσσαλονίκη 1994· ΜΕΪΜΑΡΗ, *Τὸ Μητροπολιτικὸν Ζήτημα τῆς Χαλκηδόνος (Μαρτίος-Ἰούνιος 1910): ὕστεραι ἐπιβιώσεις τοῦ Γερωντισμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Κ' αἰῶνος*, ὁ.π.

¹⁰² Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 72 (Ἀρ. Πρωτ. 5776, 27 Αὐγούστου 1903), σ. 400.

Σεπτεμβρίου 1903 γράμματός του, εὐχαριστίας τῇ Ἐκκλησίᾳ «ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ αὐτῷ Κυβερνητικοῦ παρασήμου»¹⁰³.

Ἡ ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν βράβευσις τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου, κατ' οὐσίαν, ἀπετέλεσε τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ πορείας καὶ προάγγελον τῆς μετ' ὀλιγότερον ἀπὸ δύο μῆνας ἀπροσδοκίτου ἐκδημίας του εἰρημένου Ἱεράρχου, διανύοντος τὸ τεσσαρακοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἡ ἐπὶ συνόδου ἀνακοίνωσις τῆς κοιμήσεως τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου, ἐπελθούσης τὴν 13^{ην} Ὀκτωβρίου 1903, λόγῳ τῆς προσβολῆς του ὑπὸ τῆς νόσου «ἐρυσίπτελας», εἰς Δαρδανέλλια, ὡς ἄλλως τε ἐγένετο καὶ μέ τὸν προκάτοχόν του Κυζίκου Νικόδημον, θά λάβῃ χώραν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 14^{ης} Ὀκτωβρίου 1903¹⁰⁴.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ὁρολογία τὴν ὁποίαν ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ' ἐχρησιμοποίησε διὰ τὸν ἀείμνηστον Κυζίκου Κωνσταντίνον, ὁμιλήσας δι' ἀνιερὰν εἰδῶσιν, «διότι ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μακαρίτου ἀπώλεσεν ἐργάτην ὀρηρόν καὶ δόκιμον, ἀφωσιωμένον ὁλοψύχως εἰς τὰ ποιμαντορικά αὐτοῦ καθήκοντα, ἡ δὲ ἀδελφότης μέλος αὐτῆς ἔγκριτον. Ἀλλ' οὕτως ἔδοξε τῷ Ὑψίστῳ, μετὰ τὰς θλίψεις καὶ τὰ παθήματα αὐτοῦ διὰ τὸ γνωστὸν Περαιμικὸν ζήτημα, νὰ ὑποστῇ ὁ αἰοιδίμος μαρτυρικὸν οὕτως εἰπεῖν θάνατον»¹⁰⁵.

Φῶς εἰς τὸ μαρτυρικὸν τέλος τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου ρίπτουν τὰ ἐξῆς ἀλλεπάλληλα καὶ ἄκρως περιγραφικὰ τῆς καταστάσεως τηλεγραφήματα τῶν Κοινοτικῶν Σωματείων Δαρδανελλίων: α) τὸ ἀπὸ 12^{ης} Ὀκτωβρίου 1903: «Μητροπολίτης Κυζίκου ἀσθενεῖ σοβαρῶς νόσος ἐρυσίπτελας εἰς τὰ πέριξ περινεύου»¹⁰⁶, β) τὸ ἀπὸ 13^{ης} Ὀκτωβρίου 1903: «Κυζίκου ψυχορραγεῖ ἀποστείλατε ἀρχιερεῖς ἀμέσως»¹⁰⁷, καὶ γ) τὸ ἀπὸ 13^{ης} Ὀκτωβρίου 1903: «Μεγίστη ἀπώλεια Ἐπαρχίας Κυζίκου καὶ Ἐκκλησίας. Ἡμέτερος Ἱεράρχης Κωνσταντίνος ἀπέθανεν ἤρχισεν ἀποσύνθεσις ἀποστείλατε ἐσπευσμένως ἀρχιερεῖς»¹⁰⁸.

Τὸ λίαν ἐσπευσμένον τῶν πραγμάτων θά ὀδηγήσῃ τὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ Γ', μέ τὴν σύμφωνον γνώμην τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις παρεπιδημούντων συνοδικῶν ἀρχιερέων, εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ δώσῃ τηλεγραφικῶς ὀδηγίας πρὸς

¹⁰³ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 29 (16 Σεπτεμβρίου 1903), σ. 714.

¹⁰⁴ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51 (14 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 792.

¹⁰⁵ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 1 (14 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 792.

¹⁰⁶ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 2 (14 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 792.

¹⁰⁷ Ὁ.π.

¹⁰⁸ Ὁ.π.

τὴν Κοινότητα τῶν Δαρδανελλίων διὰ τὴν ἄμεσον κήδευσιν μετὰ πάσης ἀξιοπρεπείας τοῦ διακεκριμένου Ἱεράρχου, καθὼς ἔκρινεν ὡς λίαν δυσχερῆ τὴν ἄμεσον μετάβασιν ἀρχιερέων εἰς τὰ Δαρδανέλλια πρὸς τέλεσιν τῆς κηδείας τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη θὰ προκαλέσῃ τὴν ἄμεσον κινητοποιήσιν τῶν Κοινοτικῶν Σωματείων Δαρδανελλίων, διὰ τῆς ἀποστολῆς δύο νέων ἀλλεπαλλήλων τηλεγραφημάτων μὲ ἡμερομηνίαν 13^{ην} Ὀκτωβρίου 1903, ἐν οἷς δηλοῦται ἡ ἀπεριόγραπτος συγκίνησις τοῦ ποιμνίου καὶ ἡ λαϊκὴ ἀπαίτησις διὰ τὴν ἀποστολὴν ἀρχιερέων ἐκ Φαναρίου πρὸς τέλεσιν τῆς κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Ποιμενάρχου των, τὸν ὅποιον χαρακτηρίζουν ὡς διακεκριμένον, πολυσέβαστον καὶ προσφιλέστατον, καὶ ἀνακοινοῦται ἡ ἀναβολὴ τῆς κηδείας διὰ τὴν 15^{ην} Ὀκτωβρίου 1903, μετὰ τῆς ἐπισημάνσεως ὅτι:

«μόνον φάρμακον παρηγορίας προσδοκᾶται ἐκ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Τιμὴμα ἡμῶν ἀναμένει παρ' αὐτῆς τὴν ἐκλογὴν Μητροπολίτου Κυζίκου ἀνταξίου πρὸς τὸν ἀπελθόντα κλεινὸν Ἱεράρχην καὶ διακανόνισιν συνάμα τῆς τύχης τοῦ διαμερίσματος Δαρδανελλίων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς διαμονῆς τοῦ Μητροπολίτου»¹⁰⁹.

Ἡ λαϊκὴ ἀπαίτησις καὶ ἡ ἀναβολὴ τῆς τελέσεως τῆς κηδείας τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου θὰ ἀνατρέψουν τὴν ἀρχικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπόφασιν, καθὼς θὰ ἀποσταλῇ εἰς Δαρδανέλλια αὐθιμερόν, τὴν 14^{ην} Ὀκτωβρίου 1903, διὰ τοῦ πρώτου ἀτμοπλοίου, τριμελὲς ἀντιπροσωπεία, ἀποτελούμενη ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Δυρραχίου Προκοπίου¹¹⁰, πρῶν Μελενίκου Κωνσταντίνου¹¹¹ καὶ πρῶν Δισκάτης Ἰωαννικίου¹¹².

¹⁰⁹ Ὁ.π., σ. 793.

¹¹⁰ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπικλιν Λαζαρίδης, γεννηθεὶς τὸ 1859 εἰς Τύανα Καππαδοκίας, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1889 καὶ ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως τὸ 1894. Τὸ 1899 προήχθη εἰς Μητροπολίτην Δυρραχίου, μετατεθεὶς τὸ μὲν 1906 εἰς τὴν Μητρόπολιν Φιλαδελφείας, τὸ δὲ 1911 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰκονίου. Ἐκομίσθη τὸ 1923. Βλ. ΕΥ. ΚΩΣΤΑΡΙΔΟΥ, *Ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία - Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος κατὰ τὴν λήξαν ἑκατονταετηρίδα 1821-1921*, (Ἐν Ἀθήναις 1921), ἐκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2020, σσ. 249-250.

¹¹¹ Ὁ Κωνσταντῖνος Χατζηαποστόλου (1850-1923), ἐκ Τενέδου ὁρμώμενος, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1876. Ἐξελέγη τὸ μὲν 1887 τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Δαρνουσίας, τὸ δὲ 1892 Μητροπολίτης Λιτίσης, ἐνφ' ᾧ τὸ 1894 κατεστάθη Μητροπολίτης Μελενίκου. Κατόπιν πολλῶν ἀναφορῶν κατοικῶν τῆς Ἐπαρχίας του, ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντῖνος ἐπαύθη τὴν 23^{ην} Μαρτίου 1899. Τὸ 1906 ἐξελέγη Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας καὶ τὸ 1909 Μητροπολίτης Ἀγχιάλου. Βλ. «† ὁ Ἀγχιάλου Κωνσταντῖνος», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΜΓ', 26 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 14 Ἰουλίου 1923), σ. 258.

¹¹² Ὁ Ἰωαννῖνας Γιαζιζόγλου ἢ Γραμματίδης (1835-1905), ἐκ Τριγλίας τῆς Βιθυνίας ὁρμώμενος, ἀπε-

Σημειωτέον ὅτι συλλυπητήρια τηλεγραφήματα ἀπεστάλησαν παρὰ τῆς Δημογεροντίας Ἀρτάκης (14 Ὀκτωβρίου 1903)¹¹³, τῶν Σωματείων Πανόρμου¹¹⁴ (14 Ὀκτωβρίου 1903)¹¹⁵ καί τοῦ Ἀρχidiaκόνου Αἰμιλιανοῦ¹¹⁶ (14 Ὀκτωβρίου 1903)¹¹⁷, τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' ἀνακοινώσαντος κατὰ τὴν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 16^{ης} Ὀκτωβρίου 1903¹¹⁸ ὅτι «*διετάχθη ἤδη ἡ Δημογεροντία Ἀρτάκης, ἵνα σφραγίσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ μακαρίτου*»¹¹⁹. Ξεχωριστὸν ἐνδιαφέρον ἔχει τὸ ἀπὸ 14^{ης} Ὀκτωβρίου 1903 τηλεγράφημα τῆς Κοινότητος Περάμειου, ἔχον ἐπὶ λέξει ὧδε: «*Ἐπὶ ἀγγελίᾳ προώρου θανάτου πεφλημένου καλοῦ ἡμῶν Ποιμενάρχου ἐκφράζομεν βαθυτάτην λύπην*»¹²⁰, ὡς καί τὸ ἀντίστοιχον τοῦ ἀπὸ 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1903 τοῦ Δυρραχίου Προκοπίου, ἐνημεροῦντος τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν μεγαλοπρεπεστάτην κηδεΐαν τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου¹²¹.

Τὸ γεγονός ὅτι ἀπεδόθησαν εἰς τὸ ἔπακρον αἱ νενομισμένα τιμαὶ πρὸς τὸν κεκοιμημένον Ποιμενάρχην τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου θὰ προκαλέσῃ τὴν ἀποστολὴν κοινῆς διὰ πάντα τὰ ἐν Δαρδανελλίοις Κοινοτικά Σωματεῖα

φοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1861. Διετέλεσε Μέγας Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὸ 1882 ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος τῆς νεοσυστάτου Ἀρχιεπισκοπῆς Δισκάτης, προαχθεὶς μὲν τὸ 1887 εἰς Μητροπολίτην, παρατηθεὶς δὲ τὴν 29^{ην} Ἰουλίου 1893. Ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ Νεκροταφεῖον Βαλουκλῆ. Βλ. «Πρόην Δισκάτης Ἰωαννίκιος», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια*, ἔτ. ΚΕ', 29 (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 22 Ἰουλίου 1905), σ. 353.

¹¹³ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 3 (16 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 801.

¹¹⁴ Βλ. ΣΓΟΥΡΙΔΟΥ, *Ἡ Πέραμος τῆς Κυζίκου. Ἱστορία-Λαογραφία-Χρονικά-Ἀναμνήσεις*, ὅ.π., σσ. 223-225.

¹¹⁵ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 4 (16 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 801.

¹¹⁶ Πρόκειται διὰ τὸν μετέπειτα Μητροπολίτην Γρεβενῶν Αἰμιλιανὸν Λαζαρίδην (1871 ἢ 1877-1911), ὁ ὁποῖος, ἐκ τῶν Περιμάτων τῆς Ἐπαρχίας Ἰκονίου ὁρμώμενος, ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1902. Κατὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου, ὁ εἰρημένος διετέλει Ἀρχidiaκονος τῆς γεροντικῆς ταύτης Ἐπαρχίας τοῦ Ὁρόνου. Ἐξελέγη τὸ 1906 Ἐπίσκοπος Πέτρας, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως Πελαγονίας, ἐνῶ τὸ 1909 –ὑπὸ τὸν ἴδιον τίτλον– διετέλεσε Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως Ξάνθης διὰ τὸ Τμήμα Καβάλλας. Τὸ 1910 κατεστάθη Μητροπολίτης Γρεβενῶν, ἐκδημίσας τὴν 30^{ην} Σεπτεμβρίου 1911 κατόπιν δολοφονικῆς ἐπιθέσεως. Βλ. ΚΩΣΤΑΡΙΔΟΥ, *Ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία - Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος κατὰ τὴν λήξαν ἑκατονταετηρίδα 1821-1921*, ὅ.π., σσ. 169-171.

¹¹⁷ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 5 (16 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 801.

¹¹⁸ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51 (16 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 801.

¹¹⁹ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 5 (16 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 801.

¹²⁰ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 1 (18 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 806.

¹²¹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 2 (18 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 806.

πατριαρχικής ἐπιστολῆς¹²², ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως «ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ὑπ' αὐτῶν φιλοτίμως καὶ ἐν πλήρει τάξει καὶ εὐπρεπείᾳ γενομένη κηδεῖα τοῦ μακαρίτου Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου»¹²³.

Παραλλήλως, θὰ ἀποσταλῇ ἡ ἀπὸ 24^{ης} Ὀκτωβρίου 1903 πατριαρχικὴ ἐπιστολή πρὸς τοὺς αὐτοὺς παραλίπτας, δι' ἧς ἀνατίθεται εἰς αὐτοὺς ἡ ἀποσφράγις καὶ ἡ λεπτομερὴς καταγραφὴ τῆς ἐκεῖσε περιουσίας τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου καί, κατόπιν, ἡ ἀσφαλὴς ἀποστολὴ αὐτῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, δεδομένου ὅτι ὁ πρῶην Μελενίκου Κωνσταντίνος ἀνεχώρησεν ἐκ Δαρδανελλίων, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τηλεγραφικῶς ἀνετέθη αὐτῷ ἡ ἐντολή τῆς ἐκεῖθεν παραλαβῆς καὶ μετακομίσεως τῆς ἐν λόγῳ περιουσίας εἰς τὴν Πόλιν. Τὸ ἐνδιαφέρον, ἐν προκειμένῳ, ἔγκειται εἰς τὴν ρητὴν –καί, μάλιστα, ἀρνητικὴν– στάσιν τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ ἐνδεχομένου ἡ Κοινότης τῶν Δαρδανελλίων νὰ ἀναλάβῃ ἐκ τῶν δι' ἐκποιήσεως τῆς περιουσίας τοῦ ἀποικομένου Ἱεράρχου προκυρουσῶν προσόδων τὴν ἀνέγερσιν ταφικοῦ μνημείου:

«(...) προλαμβάνομεν δηλῶσαι τῇ ὑμῶν ἐντιμότητι ὅτι τῆς περὶ τούτου φροντίδος ἀποκεκμένης κατὰ τὴν τάξιν τῇ Μητρί Ἐκκλησίᾳ ἀνάγκη ὅπως ἀνασταλῇ πᾶσα τοιαύτη παρ' ὑμῶν ἐνέργεια. Ἐχομεν δὲ λόγους πιστεῦσαι ὅτι ἡ ἐντιμότης ὑμῶν συμμορφωθήσεσθε πληρῆστατα πρὸς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην ἀπόφασιν»¹²⁴,

τῶν ἀποδεκτῶν αὐτῆς, διὰ τοῦ ἀπὸ 2^{ης} Νοεμβρίου 1903 γράμματος, ἀπαντητικῶς ὑποβαλλόντων, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἐπειδὴ δύο ἐκ τῶν συναδέλφων τῶν ἡσθένουν, δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ μέχρι τοῦδε καταγραφὴ τῆς περιουσίας τοῦ ἀεμνήστου Κυζίκου Κωνσταντίνου «καὶ ὅτι ἅμα τῇ ἀναρρώσει αὐτῶν συμμορφωθήσονται ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἐντολαῖς»¹²⁵.

Τὸ ζήτημα τῆς περιουσίας τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου θὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον μελέτης ἀπὸ μέρους τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς, βάσει τοῦ ἀπὸ 17^{ης} Δεκεμβρίου 1903 γράμματος τῶν Διοικητικῶν Σωματείων Δαρδανελλίων. Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ, διὰ τῆς ἀπὸ 13^{ης} Φεβρουαρίου 1904 ἐκθέσεως καὶ ἀπαντητικῶς πρὸς σχετικὸν γράμμα τῶν Κοινοτικῶν Σωματείων Δαρδανελλίων, θὰ τονίσῃ εἰσηγητικῶς καὶ θὰ λάβῃ τὴν συνοδικὴν ἔγκρι-

¹²² Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 75 (Αρ. Πρωτ. 7043, 25 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 470.

¹²³ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 5 (23 Ὀκτωβρίου 1903), σ. 816.

¹²⁴ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 75 (Αρ. Πρωτ. 7278, 24 Ὀκτωβρίου 1903), σσ. 468-469.

¹²⁵ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 51, § 24 (13 Νοεμβρίου 1903), σ. 876.

σιν ὅτι οὐχί μόνον τό Πατριαρχεῖον μέλλει νά μεριμνήσῃ περί τοῦ τάφου τοῦ ἀποικομένου Ἱεράρχου, ἀλλά καί ἡ Ἐπιτροπή καθηκόντως ζητεῖ τά πράγματα αὐτοῦ ἢ τήν ἀξίαν αὐτῶν, ὑπολογιζομένην ταύτην εἰς πεντήκοντα ὀθωμανικάς λίρας, καθῶς καί κατάλογον τῶν ἐν Δαρδανελλίοις χρεῶν τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου ὡς καί πληροφορίας περί τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ.

Εἰς τήν ἀπό 25^{ης} Φεβρουαρίου 1904 πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὰ Κοινοτικά Σωματεῖα Δαρδανελλίων, ἀφοῦ δηλωθῇ ἡ πρόθεσις τῆς Ἐκκλησίας νά μεριμνήσῃ διὰ τόν τάφον τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου καί ἐξαρθῇ μετ' ἐπαίνων ἡ ζηλωτὴ φροντίς τῶν παραληπτῶν διὰ τήν ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας τοῦ εἰρημένου Ἱεράρχου, θά ἐπισημανθῇ ἡ θεμελιώδης νομικὴ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐζητήθη ἐκκλησιαστικῶς μετ' ἐπιτάσεως παρὰ τῶν παραληπτῶν ἡ ἀποστολή τῆς ἐκεῖσε περιουσίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα

«ἐκ καθήκοντος ἐπιβεβλημένης προνοίας, ἀσχέτως πρὸς τό εὐτελές ἢ μὴ τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἃ τε τῶν πάντων κατὰ τόν νόμον ἀνεξαίρετως ὑποκειμένων εἰς τήν κεκανονισμένην διαίτησιν, ἐξ ἴσου δέ τοῖς νομίμοις δικαιούχοις ἀντικόντων (...) οὐκ ἔστι δυνατόν ἵνα ἐξαίρεθῶσιν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν λοιπῶν δικαιούχων τὰ εἰρημένα πράγματα, οἳαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἀξία αὐτῶν, ἀνάγκη δέ ἵνα παραδοθῶσιν εἰς τήν περιουσίαν καὶ ταῦτα ἢ ἡ ἀξία αὐτῶν»¹²⁶.

Ἀναφορικῶς δέ πρὸς τὰς ὀφειλάς τοῦ κεκοιμημένου Ἱεράρχου, θά ζητηθῇ ὅπως οἱ παραληπτὰ ἀποστείλουν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα κατάλογον, περιέχοντα τὰς διαφόρους ἀπαιτήσεις, ὥστε νά ἀποφανθῇ σχετικῶς ἡ Ἐκκλησία, ἀποστέλλουσα τό ὑποδειχθησόμενον –κατόπιν τῆς προβλεπτομένης ἐξελέγγεως ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς– ποσόν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ὀφειλῶν, μετὰ τῆς προτροπῆς ὅπως πληροφορήσουν τήν Ἐκκλησίαν ἂν τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα κατεδείχθη ὅτι ἐκλείπουν (καινουργῇ ράσα, μπλωταὶ καὶ ἐπανωκαλύμμαυχα), *«τυγχάνουσι τὰ ἐν τῇ ἀπογραφῇ ἀναφερόμενα ὡς ληφθέντα ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ μακαρίτου Κομνηνοῦ Σακελλαρίδου»¹²⁷.*

Παραεκτός τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς πρὸς τὰ Κοινοτικά Σωματεῖα Δαρδανελλίων, θά ἐγκριθῇ καί ἡ ἀποστολὴ ἐτέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς¹²⁸ τῷ διαδόχῳ τοῦ Κωνσταντίνου, Κυζίκῳ Ἀθανασίῳ¹²⁹, δι' ἧς ἡ Ἐκκλησία ἐζητεῖ πλη-

¹²⁶ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 77 (Αρ. Πρωτ. 1279, 25 Φεβρουαρίου 1904), σ. 69.

¹²⁷ *“Ο.π.*

¹²⁸ Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 77 (Αρ. Πρωτ. 1279, 25 Φεβρουαρίου 1904), σ. 70.

¹²⁹ Σημειωτέον ὅτι ὁ Ἀθανάσιος Μεγακλῆς εἰς τό τριπρόσωπον τῆς ἐκλογῆς Μητροπολίτου Κυζί-

ροφορίας «περί τοῦ ἄν ἡξιοποιήθησαν τά ἐν Ἀρτάκη πράγματα τοῦ προκατόχου αὐτοῦ καί περί τῶν βιβλίων αὐτοῦ, περί ὧν οὐδείς γίνεται λόγος ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν πραγμάτων τοῦ μακαρίτου»¹³⁰.

Παρά τά ὡς ἄνω ἀποφασισθέντα, τά Διοικητικά Σωματεῖα τῆς Κοινότητος Δαρδανελλίων θά ἐπανέλθουν διά τῆς ἀπό 17^{ης} Φεβρουαρίου 1904 αἰτήσεως τῶν εἰς τό ζήτημα τῆς ἀνεγέρσεως καταλλήλου ταφικοῦ μνημείου τῷ ἀποθανόντι Κυζίκου Κωνσταντίνῳ, τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου ἀποφασισάσης ὅτι πᾶσα περί τούτου ἐνέργεια, μετά τά ὡς ἄνω ἤδη ὀρισθέντα, τυγχάνει περιττή¹³¹.

Κατά τήν συνοδικήν συνεδρίαν τῆς 27^{ης} Μαΐου 1904¹³² θά ἀναγνωσθῇ ἡ ἀπό 24^{ης} Μαΐου 1904 ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς, ἀναφερομένης εἰς τήν ἐκ τοῦ Τιμίου Δαρδανελλίων ἐπιστροφῇ τοῦ Ἐπισκόπου Τρωάδος Τιμοθέου¹³³, ἔνθα μετέβη πρὸς εἰσπραξίν τῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους, «ἐξ ἧς ὑπὲρ ἐννεάμηνον ὀφείλεται τῇ περιουσίᾳ τοῦ μακαριστοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου»¹³⁴, καί ἐξαιτουμένης τήν, διά σχετικῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς¹³⁵, ἐκκλησιαστικὴν διαταγὴν πρὸς τὸν εἰρημένον Ἱεράρχην, ἵνα προσέλθῃ εἰς τά Πατριαρχεῖα πρὸς ἐνημέρωσιν τῆς ἐπιστελλούσης Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ γενομένου διαχειριστικοῦ λογαριασμοῦ, πρὸς τακτοποίησιν τῆς πρὸς αὐτόν ἀμοιβῆς καί πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν

κου ἔσχε συνυποψηφίους τοὺς Μητροπολίτας Πελαγονίας Ἀμβρόσιον καί Μελενίκου Ἰωακείμ. Π.Α., Κώδιξ Ὑπομνημάτων Ἀρχιερατικῶν Ἐκλογῶν, Κωδ. Α'β1 (18 Ὀκτωβρίου 1903, ἐπινεμίσσεως β'), σ. 116.

¹³⁰ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, § 7 (19 Φεβρουαρίου 1904), σ. 101.

¹³¹ Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, § 20 (4 Μαρτίου 1904), σ. 140.

¹³² Βλ. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52 (27 Μαΐου 1904), σ. 413.

¹³³ Ὁ εἰρημένος Ἱεράρχης, τοῦπύκλιν Λαμνῆς (1872-1928), ἐκ Μυτιλήνης, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκας (1896), ἐξελέγη τό 1901 Ἐπίσκοπος Τρωάδος, Βοηθός τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου, προαχθεὶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Μεσσηβρίας τό 1906, ἐνῶ τό 1910 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Βοδενῶν καί τό 1912 εἰς τὴν Μητρόπολιν Φιλιππουπόλεως. Τό 1913 ἐξελέγη Μητροπολίτης Γάνου καί Χώρας καί τό 1924 μετετέθη εἰς τὴν νεοσύστατον Μητρόπολιν Μετσόβου. Βλ. Μ. ΜΑΡΚΟΥ, «Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μετσόβου κυρός Τιμόθεος (1872-1928). (Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο)», http://users.sch.gr/markmar_kou/1901.1930/1928/koim/timotheos_lamnis.htm (ἀνεκτίθη τὴν 20/04/2022). Περί τῆς ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς τοῦ Μεσσηβρίας Τιμοθέου εἰς τό Τιμῖμα Κυδωνιῶν τῆς Ἐπαρχίας Ἐφέσου μεταξὺ Ἰανουαρίου-Μαρτίου 1907 βλ. ΜΕΪΜΑΡΗ, *Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς Γερωνικῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου. Τό Ἐφεσιακὸν ἡ Κυδωνιακὸν Μητροπολιτικὸν ζήτημα (1905-1908)*, ὅ.π., σσ. 137-149.

¹³⁴ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, § 9 (27 Μαΐου 1904), σ. 416.

¹³⁵ Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 77 (Ἀρ. Πρωτ. 3626, 31 Μαΐου 1904), σ. 175.

περί τῆς περιουσίας τοῦ ἀποικομένου Ποιμενάρχου τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου.

Παραλλήλως, δι' ἑτέρας ἐκθέσεως τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς μέ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν (24 Μαΐου 1904) θά κριθῇ ὡς ἀδικαιολόγητος ἡ παρακράτησις παρὰ τῆς Κοινότητος Δαρδανελλίων ἀργυρῶν σκευῶν καὶ ταπήτων τοῦ μακαριστοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου καὶ θά προταθῇ ὅπως γένηται τῷ Κυζίκου Ἀθανασίῳ ἡ προσήκουσα πατριαρχικὴ ἐπιστολή,

«ἐντελλομένη τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν τῶν ἐν λόγῳ πραγμάτων, μεθ' ὃ ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει σπεύσῃ εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ὑπὸ τῆς εἰρημένης Κοινότητος ἀπαιτουμένων 5.064 γροσίων δαπανηθέντων ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ μακαρίτου»¹³⁶.

Τὰ Κοινοτικά Σωματεῖα Δαρδανελλίων, διὰ τοῦ ἀπὸ 21^{ης} Μαΐου 1904 γράμματος, ἐπ' ἀναφορᾷ, μάλιστα, πρὸς προγενέστερον αὐτῶν γράμμα ὅπου ἐπισυνάπτοντο καὶ ἀποδείξεις περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου γενομένων ὑπ' αὐτῶν ἐξόδων, θά ἐξαίτηθουν τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν καὶ θά ἐπισημάνουν ὅτι:

«ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀνεγέρσεως καταλλήλου τάφου διὰ τὸν μακαρίτην πιέζει βαρέως τὰς καρδίας αὐτῶν, καθόσον, ὡς λέγουσι, κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς ὁ μακαρίτης θερμῶς καὶ ἐπανειλημμένως συνέστησε καὶ παρεκάλεσε νὰ μὴ παύσωσιν ἐνεργοῦντες πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μνήματος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ταφῆς αὐτοῦ»¹³⁷.

Ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος, δεδομένου ὅτι παρὰ τῶν ἐπιστελλόντων Κοινοτικῶν Σωματείων ἐκρατήθησαν ἀργυρᾷ σκεύη καὶ τάπητες διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὑπ' αὐτῶν καταβληθέντων ἐξόδων ἀσθενείας καὶ κηδείας τοῦ Ποιμενάρχου των, θά ἀποφασίσῃ τὴν ἀποστολὴν πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς τῷ Κυζίκου Ἀθανασίῳ¹³⁸ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὡς ἄνω ἐκθέσεως τῆς περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς καὶ ἐν συσχετίσει πρὸς τὴν ἐν λόγῳ αἴτησιν τῶν Κοινοτικῶν Σωματείων Δαρδανελλίων, ἐνῶ θά ἀναθέσῃ τὰ περὶ τῆς ἀνεγέρσεως καταλλήλου τάφου τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου τῇ προμνημονευθείσῃ Ἐπιτροπῇ, διὰ τὰ κατ' αὐτὴν περαιτέρω¹³⁹.

¹³⁶ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, § 10 (27 Μαΐου 1904), σ. 416.

¹³⁷ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, § 11 (27 Μαΐου 1904), σ. 416.

¹³⁸ Βλ. Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 77 (Αρ. Πρωτ. 3624, 31 Μαΐου 1904), σ. 175.

¹³⁹ Ὁ.π.

Ἐξ ἄλλου, δι' ἐτέρας, ἀπό 31^{ης} Μαΐου 1904, πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς τῷ Κυζίκου Ἀθανασίῳ θά καταστῇ γνωστόν τῷ Ποιμενάρχῃ τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου –ἐξ ἀφορμῆς ἀπαιτήσεως τῶν δικηγόρων τῆς Πόλεως Γεωργίου Ἀποστολίδου, Γαρεφάλου Κωνσταντινίδου, Γεωργίου Φρατζῆ καί Μιχαήλ Θεοτοκά– ὅπως πληρωθῇ τό ποσόν τῶν 100 λιρῶν ἐκ τοῦ ἀναλογοῦντος τῇ Ἐπαρχίᾳ Κυζίκου τριτομορίου τῆς περιουσίας τοῦ ἀεμνίστου Κυζίκου Κωνσταντίνου «λόγῳ ὀφειλομένης αὐτοῖς δικηγορικῆς ἀμοιβῆς διὰ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἱερότητας διεξαγωγῆς τῆς ἐγερθείσης κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς περὶ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Φανερωμένης»¹⁴⁰, ἡ ἀπόφασις τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου νά ὀρίσῃ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐν λόγῳ δικηγόρων εἰς 60 ἀντί διὰ 100 λίρας συνολικῶς καί ζητήσῃ τὴν ἀπὸ κοινοῦ τοποθέτησιν τοῦ Κυζίκου Ἀθανασίου μετὰ τῶν ἀρμοδίων Σωματείων τῆς Ἐπαρχίας του, κατὰ πόσον δηλαδὴ τό συνοδικῶς ἐπιδικασθέν ποσόν θά ἔδει ἵνα καταβληθῇ «ἐκ τῆς μερίδος τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου τοῦ ἀναλογοῦντος τῇ ὅλῃ ἐπαρχίᾳ ἢ ἐκ τοῦ μεριδίου τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς τό τμήμα τό καρπούμενον τὰ τῆς Μονῆς εἰσοδήματα»¹⁴¹.

Χαρακτηριστικόν καί ἄκρως ἀποκαλυπτικόν περὶ τῆς σχολαστικῆς ἐνασχολήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέ τὰ ἐκκρεμῇ ζητήματα πού ἐσχετίζοντο πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου τυγχάνει ἡ ἀπόφασις τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 10^{ης} Ἰουνίου 1904¹⁴², ἡ ὁποία, ἀποδεχομένη σχετικὴν εἰσήγησιν τοῦ Βελεγράδων Βασιλείου¹⁴³, Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς, θά ἀπορρίψῃ τό ἀπὸ 5^{ης} Ἰουνίου 1904 αἷτημα τοῦ Κυζίκου Ἀθανασίου περὶ τῆς μὴ προσελεύσεως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοῦ Τρωάδος Τιμοθέου καί τῆς, ἀντ' αὐτῆς,

¹⁴⁰ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 77 (Αρ. Πρωτ. 2445, 31 Μαΐου 1904), σ. 173.

¹⁴¹ Ὁ.π.

¹⁴² Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52 (10 Ἰουνίου 1904), σ. 472.

¹⁴³ Ὁ Βασίλειος Παπαχρήστου ἢ Χρηστίδης (1858-1936), ἐξ Ἄνω Λαμπόβου τοῦ Ἀργυροκάστρου ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης (1882), ἐξελέγη τό μὲν 1893 πιτουλάριος Ἐπίσκοπος Αδαμνουσίας, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως Μελενίκου, τό δέ 1894 Μητροπολίτης Λιτίτσας. Τό 1897 ἐξελέγη Μητροπολίτης Παραμυθίας καί Φιλιατῶν καί τό 1900 Μητροπολίτης Βελεγράδων, ἐνῶ τό 1909 κατεστάθη Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως. Ἐξεδήμησεν εἰς Ἀθῆνας τὴν 26^{ην} Φεβρουαρίου 1936. Βλ. Β. ΜΑΡΚΟΥ, «Ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως καί Πωγωνιανῆς κυρὸς Βασίλειος (1858-1936, Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος-Νέες Χώρες)», https://users.sch.gr/markmarkou/1931_1959/1936/koim/vasileios.papachristou.htm (ἀνεκτίθη τὴν 28/11/2023).

παροχής τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ζητουμένων στοιχείων δι' ἐπιστολῆς τοῦ τελευταίου –ἐξ' αἰτίας τῆς περιοδείας τοῦ εἰρημένου Βοηθοῦ Ἐπισκόπου εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κυζίκου–¹⁴⁴ καὶ διὰ σχετικοῦ πατριαρχικοῦ τηλεγραφήματος θὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλεύσεως τοῦ εἰρημένου Ἐπισκόπου εἰς τὴν Πόλιν.

Τό γεγονός τῆς συμμορφώσεως τοῦ Κυζίκου Ἀθανασίου πρὸς τὴν ἐν λόγῳ συνοδικὴν ἀπόφασιν καταγράφεται εἰς τὰ πρακτικά τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς 15^{ης} Ἰουνίου 1904¹⁴⁵, μετὰ τῆς παρακλήσεως τοῦ Ποιμενάρχου τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου ὅπως ζητηθῶσι ἐγκαίρως παρὰ τοῦ ἥδη ἀφικθέντος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα Τρωάδος Τιμοθέου αἱ ἀπαιτούμεναι πληροφορίες, καθ' ἣν ὁ Βελεγράδων Βασίλειος θὰ ἀνακοινώσῃ τὴν σύγκλησιν τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς πρὸς συνεργασίαν μετὰ τοῦ εἰρημένου Ἐπισκόπου τὴν ἐπαύριον, 16^{ης} Ἰουνίου 1904¹⁴⁶.

Τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐν λόγῳ συνεργασίας θὰ γνωστοποιηθῇ κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 17^{ης} Ἰουνίου 1904¹⁴⁷, καθ' ἣν θὰ ἀναγνωσθῇ ἡ ἀπὸ 16^{ης} Ἰουνίου 1904 ἔκθεσις τῆς προμνημονευθείσης Ἐπιτροπῆς, ἐδραζομένης ἐπὶ σχετικῆς ἐκθέσεως τοῦ Τρωάδος Τιμοθέου:

«ἐξ ἧς καταφαίνεται, ὅτι ἐκ τῶν εἰσπραχθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Τμήματος Δαρδανελλίων 18.108 γρ. παρέδωκε τῷ Μητροπολίτῃ Κυζίκου γρόσια 11.073,50 πρὸς δέ ὅτι ὡς δῆλον ἐκ σχετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου, τὰ ἐκποιτηθέντα πράγματα τοῦ μακαρίτου ἀπέφερον γρόσια 7.271,75 καὶ μὴ δυνάμενα νὰ ἐπαρκέσωσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὰς ἐν σχέσει πρὸς τὴν περιουσίαν ἀπαιτήσεις ἔνεκα τῆς καθυστερήσεως 27.000 γρ. ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τοῦ μακαρίτου κ. Π. Δρακίδου, προερχομένων ἐκ τῆς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ κατακυρώσεως ἱερῶν τινῶν ἀμφίων»¹⁴⁸.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνοδικὴν συνεδρίαν (17 Ἰουνίου 1904) θὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυζίκου Ἀθανασίου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀμοιβῆς τῶν τεσσάρων προμνημονευθέντων δικηγόρων τοῦ προκατόχου του, Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου. Διὰ τοῦ ἀπὸ 7^{ης} Ἰουνίου 1904 γράμματος, ὁ Ποιμενάρχης τῆς

¹⁴⁴ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, §14 (10 Ἰουνίου 1904), σσ. 479-480.

¹⁴⁵ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52 (15 Ἰουνίου 1904), σ. 488.

¹⁴⁶ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, §3 (15 Ἰουνίου 1904), σ. 488.

¹⁴⁷ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52 (17 Ἰουνίου 1904), σ. 498.

¹⁴⁸ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, §10 (17 Ἰουνίου 1904), σ. 501.

Κυζικηνῆς Χερσονήσου θά ἐκτιμήσῃ ὡς μακρόσυρτον καί ἀνωφελῇ τὴν διαδικασίαν συνεννοήσεως μετὰ τῶν Σωματείων τῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου, διό θά ἀντιπροτείνει ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἀφ' ἐαυτῆς προβῇ εἰς τόν καθορισμόν τοῦ ζητήματος. Ὅθεν, ἡ Πατριαρχική Σύνοδος θά ἀποφανθῇ ὅπως «τό ἐν λόγῳ ποσόν πληρωθῇ ἐκ τοῦ μεριδίου τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου, τοῦ ἀναλογίσοντος τῇ ὅλῃ Ἐπαρχίᾳ»¹⁴⁹.

Τό πιεστικόν τῆς ἐξοφλήσεως διαφόρων οἰκονομικῶν ἐκκρεμοτήτων θά ἀναγκάσῃ τὴν Πατριαρχικὴν Σύνοδον νά ἀποστείλῃ –κατόπιν καί τῆς ἀνωτέρω ἐκθέσεως– τὴν ἀπὸ 19^{ης} Ἰουνίου 1904 πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν τῷ Κυζίκου Ἀθανασίῳ, προτρεπομένη ἡ Α. Σεβασμιότης ὅπως ὡς τάχιστα:

«ἀποστείλῃ ἡμῖν τὰ εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῆς εὐρισκόμενα γρόσια 18.345 ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου προκατόχου αὐτῆς κυροῦ Κωνσταντίνου ἡτοιτά παραδοθέντα αὐτῇ ὑπὸ τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Τρωάδος ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ τμήματος Δαρδανελλίων 11.073,50 καί τὰ ἐκ τῆς αὐτόθι ἐκποιήσεως πραγμάτων τοῦ μακαρίτου 7.271,75 ὡς ἐπείγοντα πρὸς ἐξόφλησιν διαφόρων ἀπαιτήσεων ἐκ τῆς ἐν λόγῳ περιουσίας»¹⁵⁰.

Ὁ Κυζίκου Ἀθανάσιος, διὰ τοῦ ἀπὸ 8^{ης} Ἰουλίου 1904 γράμματος, θεωρηθέντος κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 15^{ης} Ἰουλίου 1904¹⁵¹, θά αἰτηθῇ ὅπως τό χρηματικόν ποσόν πού εὐρίσκετο εἰς τὴν κατοχὴν του ἔκ τε τῆς εἰσπραθείσεως ἐπιχορηγήσεως καί τῶν ἐν Κυζίκῳ ἐκποιηθέντων πραγμάτων τοῦ προκατόχου του, Κωνσταντίνου Ἀλεξανδρίδου, συμψηφισθῇ «πρὸς τό ἀναλογοῦν αὐτῷ ἐξ ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Κυζίκου»¹⁵², τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐγκριθείσης παρὰ τοῦ συνοδικοῦ σώματος καί παραπεμφθείσης τῇ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῇ διὰ νά ληρῇ ὑπ' ὅσιν μετὰ τῶν λοιπῶν σχετικῶν διὰ τὰ περαιτέρω¹⁵³.

¹⁴⁹ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, §16 (17 Ἰουνίου 1904), σσ. 505-506.

¹⁵⁰ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κωδ. Α' 77 (Ἀρ. Πρωτ. 4187, 19 Ἰουνίου 1904), σ. 213.

¹⁵¹ Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52 (15 Ἰουλίου 1904), σ. 576.

¹⁵² Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, §13 (15 Ἰουλίου 1904), σ. 582.

¹⁵³ Τό ζήτημα τῆς ὀφειλομένης τῷ Κυζίκου Ἀθανασίῳ ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως ἐκ τῆς τέως ἐπαρχίας του Θεσσαλονίκης ἀνέδειξε κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 15^{ης} Ἰουνίου 1904 ὁ συνοδικὸς πάρεδρος Διδυμοτείου Φιλάρετος, σημειώσας ὅτι τὰ ὀφειλόμενα ἀνίσχοντο εἰς 1.500 λίρας. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κωδ. Β' 52, §4 (15 Ἰουνίου 1904), σ. 489. Ὁ ἴδιος ὁ Κυζίκου Ἀθανάσιος, λόγῳ τῆς ἀπροθυμίας τοῦ διαδόχου του, Θεσσαλονίκης Ἀλεξάνδρου, νά ἀσκοληθῇ μέ τό ζήτημα, διὰ τοῦ ἀπὸ 30^{ης} Αὐγούστου 1904 γράμματος (Ι. Α. Ο. Π., ECP_REL016.S02.F000056, *Ἀλληλογραφία Μητροπόλεως Κυζίκου*, φάκ. Κ6/13 (1904), «Ὁ Κυζίκου Ἀθανάσιος, ἀριθμ. Πρωτ. 5995,

Τό ζήτημα τῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ Κυζίκου Κωνσταντίνου δέν θά ὁλοκληρωθῇ ἐντός τοῦ 1904, καθὼς θά ἀπασχολήσῃ τὴν Διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν καί κατὰ τό 1905. Διά τῆς ἀπὸ 14^{ης} Μαΐου 1905 πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς τῷ Κυζίκου Ἀθανασίῳ, ἡ Α. Σεβασμιότης, ὁ παραλίπτης Ποιμενάρχης τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου, προτρέπεται ὅπως μερμηνίσῃ τὰ δέοντα σχετικῶς πρὸς τὴν ἄμεσον ἀπότισιν τοῦ ὑφισταμένου χρέους τοῦ ἐκ τῶν προκρίτου τῆς πόλεως Πανόρμου Κοσμᾶ Μιχαήλ, δεδομένου ὅτι ὁ τελευταῖος

*«ὀφείλων δι' ὁμολόγων πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ μακαρίτου προκατόχου αὐτῆς Κωνσταντίνου ποσόν τι χρηματικόν, ἐξακολουθεῖ ἀναβάλλων τὴν πληρωμὴν καίπερ ὀρίσας πρὸς τοῦτο ἐμμέσως προθεσμίαν τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον»*¹⁵⁴,

μετὰ τῆς ἐπισημάνσεως ὅτι ὁ εἰρημένος ὀφειλὴς ἐγνώριζε τὸν σκοπὸν καί τό ἐπείγον τῆς ἀνάγκης διὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀείμνηστος Κυζίκου Κωνσταντῖνος προώρισε τό ἐν λόγῳ χρηματικόν ποσόν.

Συμπερασματικῶς, δύναται νά λεχθῇ ὅτι ἡ ἱστορική Μητρόπολις Κυζίκου κατὰ τὰς ἀπαρχάς τῆς α' δεκαετίας τοῦ Κ' αἰῶνος, καί δὴ ἐντός μιᾶς τριετίας (1900-1903), ἐταλανίσθη ἱκανῶς, καθὼς ἀπωφρανίσθη δις ἐκ τῶν Ποιμεναρχῶν τῆς, δεδομένου ὅτι τὴν μὲν 11^{ην} Ἰανουαρίου 1900 ἐξεδήμυσεν ὁ Κυζίκου Νικόδημος Κωνσταντινίδης εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν, τὴν δέ 13^{ην} Ὀκτωβρίου 1903 ἐτελεύτησεν ἀπροσδοκίτως ὁ διανύων τό τεσσαρακοστὸν δεῦτερον ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ Κυζίκου Κωνσταντῖνος Ἀλεξανδριδῆς. Ἀμφότεροι οἱ ἐν λόγῳ Ἱεράρχαι, κοιμηθέντες ἐν Δαρδανελλίοις, τουτέστι μακράν τῆς Ἀρτάκης, ἡ

τῇ 30^ῃ Αὐγούστου 1904, Τῷ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ, 1-3), θά αἰτηθῇ ὅπως ἀποσταλῇ εἰς Θεσσαλονίκην Πατριαρχικός Ἐξαρχος, ἐφοδιασμένος διὰ βεζυρικής διαταγῆς καί διὰ σχετικῆς συστατικῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, πρὸς εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων. Τό συνοδικόν σῶμα, κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 11^{ης} Σεπτεμβρίου 1904, θά ὀρίσῃ ὡς Ἐξαρχον τῶν ἐκ τῶν πατριαρχικῶν εὐταξιῶν Ἰωάννην Βογιατζῆν, καί θά ἀποφασίσῃ τὴν ἐκδοσὴν τοῦ προσπίκοντος τακριρίου τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ καί τὴν ἀποστολὴν αὐτῇ ἐνός μὲν συστατικῆς πατριαρχικῆς πρὸς τὸν Νομάρχην Θεσσαλονίκης ἐπιστολῆς, αὐτῇ ἐτέρου δέ πατριαρχικοῦ γράμματος τῷ Θεσσαλονίκῃ Ἀλεξάνδρῳ, διὰ τὰ κατ' αὐτὸν περαιτέρω. Π.Α., *Συνοδικὰ Πρακτικά*, Κῶδ. Β' 52, §4 (11 Σεπτεμβρίου 1904), σ. 804. Διά τῆς ἀπὸ 18^{ης} Σεπτεμβρίου 1904 πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, ἐντέλλεται ἡ Α. Σεβασμιότης, ὁ Θεσσαλονίκης Ἀλεξάνδρος, «ὅπως προθύμως δρῶσα παράσχη αὐτῷ [τῷ Ἰωάννῃ Βογιατζῆ] τὴν ἀναγκαίαν ἀρχιερατικὴν αὐτῆς ἀρωγὴν διὰ τὴν ὅσον ἐνεστί ἀποτελεσματικωτέραν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ». Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κῶδ. Α' 77 (Αρ. Πρωτ. 5995, 18 Σεπτεμβρίου 1904), σ. 302. Ι. Α. Ο. Π., ECP.REL016.S02.F000056, *Ἀλληλογραφία Μητροπόλεως Κυζίκου*, φάκ. Κ613/1 (1904), «Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ, ἀριθμ. Πρωτ. 5995, τῇ 18^ῃ Σεπτεμβρίου 1904, Τῷ Θεσσαλονίκῃ Ἀλεξάνδρῳ», σ. 1.

¹⁵⁴ Π.Α., *Πατριαρχικὴ Ἀλληλογραφία*, Κῶδ. Α' 78 (Αρ. Πρωτ. 2557, 14 Μαΐου 1905), σ. 119.

όποια ἦτο ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Κυζίκου, ὑπῆρξαν διακεκριμένοι προσωποκότητες τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔλαβε τήν νενομισμένην μέριμναν διά τήν ἀξιοπρεπῆ τέλεσιν τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας ἀμφοτέρων, διά τῆς ἀποστολῆς ἀντιπροσωπειῶν ἐξ Ἀρχιερέων ἀποτελουμένων, ἐνῷ ἐπέδειξεν ἰδιαιτέραν φροντίδα διά τήν περίσωσιν καί τήν ἀξιοποίησιν τῆς κινητῆς καί ἀκινήτου περιουσίας τῶν ἀποικομένων Ἱεραρχῶν, συμφώνως πρὸς τά διαλαμβανόμενα σχετικῶς ἐν τοῖς Γενικοῖς Κανονισμοῖς, ἀποβλέπον εἰς τήν ἐξόφλησιν τῶν ὑφισταμένων ὀφειλῶν πρὸς τρίτους καί πατάσσον μετά παροικιῶδους αὐστηρότητος φαινόμενα οἰκειοποιήσεως τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιακῶν στοιχείων παρὰ συγγενῶν, κληρικῶν καί λοιπῶν ἐπιτηδείων. Ἡ ἔμφασις τῆς Μητρος Ἑκκλησίας, ἐν προκειμένῳ, δέν περιορίζετο εἰς τήν συλλογὴν τῶν τυχόν ὑφισταμένων χρηματοοικονομικῶν καί λοιπῶν περιουσιακῶν στοιχείων, ἀλλ' ἐπεξετείνετο εἰς τήν διάσωσιν τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων, τοῦ βιβλιογραφικοῦ πλούτου καί τῶν πάσης γραφειοκρατικῆς φύσεως ἐγγράφων πού κατεῖχον οἱ κεκοιμημένοι Ποιμενάρχαι τῆς Κυζικηνῆς Χερσονήσου καί τά ὅποια ἀπετέλουν τμήμα τῆς πατρογονικῆς κληρονομίας τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους.

The historic Metropolis of Cyzicus, holding the fourth position in the Diptychs of the Ecumenical Throne, endured considerable trials during the first decade of the twentieth century, and more precisely within a span of merely three years (1900-1903). Within this brief period, it was twice bereaved of its archpastors. On 11 January 1900, Metropolitan Nikodemos Konstantinides of Cyzicus fell asleep in the Lord at an advanced age; and on 13 October 1903, his successor, Metropolitan Konstantinos Alexandridis of Cyzicus, died unexpectedly at the age of forty-two. Both hierarchs reposed in the Dardanelles, far from Artaki, which was the official see of the Metropolis of Cyzicus. Each was a distinguished figure within the hierarchy of the Ecumenical Patriarchate. The Ecumenical Patriarchate undertook the requisite and customary measures to ensure the dignified celebration of the funeral rites for both hierarchs, dispatching delegations composed of archpastors for this purpose. At the same time, it exhibited particular diligence in safeguarding and properly administering the movable and immovable assets of the departed prelates, in accordance with the pertinent provisions of the General Regulations. Its aim was twofold: to settle any outstanding obligations to third parties and to counter, with proverbial severity, any attempts by relatives, clergy, or other opportunists to

appropriate episcopal property for personal gain. The concern of the Mother Church in this regard did not confine itself merely to the retrieval of financial or material assets. It extended also to the preservation of the episcopal vestments, the bibliographic collections, and the archival documents in the possession of the late Metropolitans of the Cyzicene Peninsula—items that formed part of the ancestral heritage of the Orthodox people.